

Plan for trosopplæring

Moskenes menighet

2012

Moskenes menighet

Plan for trosopplæring

Hovedmål for trosopplæringen	<p>Gjennom dåpen gjør Gud oss til sine barn og til en del av sin kirke. Bare Gud kan skape og opprettholde menneskers tro. Gjennom Jesu fødsel og dåp, liv, død og oppstandelse deler Gud livet her og nå og håpet om evig liv med oss. Det skjer når Gud meddeler seg til den enkelte gjennom Ordet, dåpen og nattverden.</p> <p>Ved Ordet og sakramentene gis Den hellige ånd, som skaper tro hvor og når Gud vil. I kirken kan vi dele tro og fellesskap fordi Gud hver dag er den som deler først.</p> <p>Trosopplæringen for barn og unge i Moskenes menighet skal gi tilhørighet til gudstjeneste og lokalsamfunn. Vi vil at all barn og unge skal være aktive deltakere og oppleve seg del av Moskenes menighet.</p> <p>Våre hovedmål for trosopplæringen i Moskenes menighet er at:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barn og unge i vår menighet skal få hjelp til livstolking og livsmestring: Trosopplæringen skal fremme opplevelsen av egenverd og legge til rette for at barn og unge kan se seg selv og tolke sin verden som skapt, elsket og holdt oppe ved Guds kjærlighet. • Barn og unge i vår menighet skal bli kjent med kristen tro og tradisjon: Gjennom trosopplæringen skal barn og unge lære å kjenne den treenige Gud gjennom Bibelen som Guds ord, trosbekjennelsen, sakramentene og andre sentrale uttrykk for kirkens tro. Barn og unge skal bli kjent med de kristne høytidene og kirken de tilhører. • Barn og unge i vår menighet skal bli kjent med kristen tro og praksis: Gjennom trosopplæringen skal barn og unge arbeide med hva det vil si å være elsket av Gud, elske seg selv, sin neste og Gud. De skal lære å be, lese Bibelen, feire gudstjeneste og vise nestekjærlighet i praktisk solidaritet. Barn og unge skal få uttrykke seg selv, sin tro og sin skaperevne.
Grunnlag og særpreg	<p>Moskenes har med sin plassering vest i Lofoten, tradisjonelt vært basert på fiskeriene og noen få steder, et enkelt jordbruk. Fiskerfamilien har utgjort grunnstammen i lokalsamfunnet på mange plan. Det rike fisket, og da spesielt skreifisket om vinteren, har gitt samfunnet her et særpreg som har vært med å prege livet og samfunnet gjennom alle år. Lofotfisket ga inntekt, impulser og liv til de små fiskeværene ut over det størrelsen skulle tilsi.</p> <p>Annen næring som handel, småindustri og reiseliv har, sammen med offentlig sektor, utviklet seg på det grunnlaget. Men fiskerinæringen er ryggraden i lokalsamfunnet økonomisk og kulturelt.</p> <p>Et ustadig liv på havet har også påvirket den lokale kultur ved at en har lært seg å ta ting som det kommer. Godt samhold og omsorg har vært viktig siden ulykka kunne ramme egen familie under neste uvær. Lokalsamfunnet er derfor på mange måter romslig, åpent og inkluderende. Det både tror vi og vil vi, skal prege vår menighet.</p> <p>Det kristelige livet er også preget av dette. De to kirkene i kommunen, på Reine og på Moskenes, er viktige og naturlige ankerfester i de fleste moskenesværinges liv. Kommunen har også flere bedehus og fiskarheimer som har bidratt i det kristelige</p>

	<p>livet både for de fastboende og tilreisende opp gjennom historien, selv om aktiviteten nå ikke er hva den var i perioder.</p> <p>Impulser utenfra har derfor vært med må påvirke det kristelige livet, men den stedegne troen likevel alltid stått sterkt og i de fleste tilfeller trygt. De kristne organisasjonene har vært med å styrke det lokale menighetslivet, og kirken og det lokale kulturlivet samarbeidet godt.</p> <p>Den norske kirke er også her det dominerende kristne trossamfunnet, selv om det har vært innslag av andre trossamfunn – spesielt Pinsevevnerne på Sørpågen som i mange år drev en godt besøkt søndagsskole. På Reine var det Misjonsforbundet som drev søndagsskole. I de siste årene har Jehovas Vitner etablert seg som en et tydelig trossamfunn i Moskenes</p> <p>Trosopplæring har alltid vært en sentral del av Moskenes menighets liv – lenge før ordet ble oppfunnet. Det har vært drevet et godt og trofast kristent arbeid i hjem, skole, kirke og fiskevær i alle generasjoner, og når vi nå skal systematisere arbeidet vårt i en «Plan for trosopplæring» har vi mange tradisjoner å bygge videre på i det som har vært og som til dels er. Noe nybrottsarbeid må gjøres, men enda viktigere er det å løfte opp og fram det som allerede er der og som folk i Moskenes kjenner.</p> <p>Ressursene er nå som før små, men likevel såpass at vi har et godt grunnlag for å kunne gi barn og unge en systematisk og sammenhengende trosopplæring som kan hjelpe til å fylle de målene som er nevnt over.</p>
<p>Organisering, rammer og ansvar</p>	<p>Moskenes menighet har 886 medlemmer, av disse er 175 i alderen 1 – 18 år (2012), inkludert 17 tilhørende. Menigheten har ca 30 forordnede gudstjenester. Moskenes menighet har et samarbeid med Flakstad menighet i noen av aldersgruppene. Dette vil være vurderinger for tiltak for de over 6 år, avhengig av omfang og størrelse på kullene. I konfirmasjonstiden vil det meste av undervisninga være felles. Fra konfirmantalden og oppover er både Flakstad, Vestpågøy og hele prostiet aktuelle samarbeidsområder. Vi ønsker at alle barn som har lyst, kan delta på våre trosopplæringstiltak, og vil legge til rette for alt invitasjoner når flest mulig. Dette er viktig i en kommune med mange tilflyttere fra andre land og kirkesamfunn.</p> <p>Moskenes og Flakstad har en del stillinger felles. Dette gjelder prest, diakon og kirkeverge, alle i 100%, og 71% kontorstilling knyttet til kontoret på Fredvang. Kirkevergen og diakonen har kontor plasser i Moskenes rådhus på Reine og betjener det etter fast mønster. Moskenes har 50% stilling som kirkemusiker. Det er 50% kirkegårdsarbeider, 30% kirketjener og ca 10% andel av trosopplæringskoordinator for Vest-Lofoten. Alle ansatte i stillingene har ansvarsområdet som kan bidra innen trosopplæring. Den som settes opp som ansvarlig for et tiltak, skal ta initiativ for å få tiltaket gjennomført, eventuelt vurdere om nye tiltak kan igangsettes. Flere settes opp om flere har større arbeidsoppgaver knyttet til tiltaket.</p> <p>Trosopplæringsplanen rulleres hvert 4. år. Det skjer når et menighetsråd har fungert i 1 år. Tiltaksdelen med budsjett rulleres hvert 2 år. Menighetsrådet har trosopplæring som tema minimum en gang pr. år. Det oppnevnes en i menighetsrådet som har et særlig ansvar for å følge med arbeidet med trosopplæringstiltak. Den sitter som representant i Vestpågøy kirkelige fellesråd som vertsfellessråd og i trosopplæringsutvalget.</p>

Det oppnevnes et trosopplæringsutvalg i samarbeid med Flakstad. Det bør bestå av 2 personer oppnevnt av Flakstad menighetsråd og 2 oppnevnt av Moskenes menighetsråd, og minimum en fra de ansatte. Det skal gjennomføres minimum 1 møte i semesteret. Arbeidsoppgavene er praktisk tilrettelegging, rekruttere og støtte for frivillige og utvikling av tiltak.

En gang i året inviteres det til et kontaktmøte for trosopplæringsarbeidet i Vest-Lofoten. Hvert menighetsråd kan stille med 2 personer. Det kan være fra menighetsråd, trosopplæringsutvalg, frivillige i trosopplæring eller ansatte.

Trosopplæringskoordinator er ansvarlig for gjennomføring av møter. Tema på kontaktmøte er:

- koordinering av felles tiltak,
- vurdere nye tiltak eller større endringer,
- utveksle ideer og erfaringer fra trosopplæringsarbeidet,
- få presentert og diskutert nye konsepter

Vestvågøy kirkelige fellesråd er vertfellesråd for alle menigheter i Vest-Lofoten. Når saker for trosopplæring behandles, suppleres Vestvågøy kirkelige fellesråd med en representant fra Flakstad menighet og en fra Moskenes menighet, slik at alle menigheter har lik representasjon, j.f. intensjonen i KL § 12. Flakstad menighet vil inngå avtaler med andre menigheter og fellesråd om felles tiltak som går over tid, for å avklare ressursomfang og en fordeling av ansvar mellom menighetene.

Moskenes menighet har Reine og Moskenes kirker. I tillegg er det gudstjenester på Å bedehus, og om sommeren er det kirkedag på Vindstad i Reinefjorden og i påsken utegudstjeneste ved SOIL (Sørvågen og omegn idrettslag)-huset. Moskenes kirke er vernet, men begge kirkene har sine klare bygningsmessige begrensninger ut fra alder og størrelse. Menighetsrådet vil utvikle de også for trosopplæring innen de økonomiske rammer som stilles til disposisjon. I tillegg må vi se på andre lokale bygg i kirkenes omegn som kan være en ressurs.

Moskenes menighet

Sentrale dimensjoner for en helhetlig og systematisk trosopplæring (del 2)

Sentral dimensjon	Beskrivelse	Vedlegg
Samarbeid med hjemmet og familien	<p>Hjemmet er den viktigste arena for utvikling av et barns trosliv. Moskenes menighet vil støtte hjemmet ved å sende og dele ut materiell som legger til rette for å utøve sin tro i hverdagslivet. Ved gjennomføring av de ulike tiltak skal foreldre få et godt innblikk i hva som skal skje, og gjerne involveres enten som ledere eller ved programposter som omfatter hele familien.</p> <p>Trosopplæringstilbudet skal presenteres i en folder som deles ut ved dåpssamtale og ellers er tilgjengelig i kirka og andre steder. Her skal også tilbudet til IKO med Tripp-trapp komme fram. Hjemmesida for Flakstad og Moskenes har eget menyvalg 0 – 18, der tiltakene beskrives, informasjon om tidspunkt og sted, og gjerne har en presentasjon av gjennomførte tiltak med tekst og bilder. På hjemmesida skal det også være lett synlige lenker til www.iko.no , www.bibelen.no , www.BarnOgTro.no og andre hjemmesider som kan være en ressurs for foreldre, foresatte og faddere i opplæringen i hjemmet. Kontormedarbeideren er ansvarlig for oppdatering av fast informasjon.</p> <p>Moskenes menighet ønsker at foreldre også skal ha innflytelse på menighetens aktiviteter. Det skal gjøres ved at foreldre med barn 0 – 18 år rekrutteres til råd og utvalg, slik at de kan være med i beslutningsprosesser.</p> <p>Det skal legges til rette for at foreldre kan diskutere og evaluere minst 1 tiltak i året. I samarbeid med Vestvågøy kirkelige fellesråd utvikles digitale kvantitative undersøkelser. For barn over 10 år, legges det til rette for egen evaluering av tiltak de er med på, særlig der tiltaket er over lenger tid eller flere ganger.</p>	
Barn og unges medvirkning	<p>Barn og ungdom skal få anledning til å medvirke både i gudstjenester og andre aktiviteter. Det kan være tekstlesning, sang, ansvar for leker, praktiske gjøremål mv.</p> <p>Det skal også legges til rette for at barn og ungdom kan få utforme og lage deler/hele ledd i gudstjenester og tiltak, slik at de får sette sitt eget preg på, f.eks forbønn, preken, sangvalg.</p> <p>Gjennom lederrekruttering får større barn og ungdom oppgaver i tiltak rettet mot yngre barn. Da legges det til rette for varierte oppgaver der de kan bidra ut fra egne evner og interesser. Ved planlegging av tiltak blir dette alltid vurdert. Vi vil legge til rette for at ungdom rekrutterer ungdom til tiltak, f.eks at tidligere deltakere på MILK reklamerer for konfirmanter.</p> <p>Ved oppnevning av utvalg under menighetsrådet, skal en forsøke å rekruttere minst et medlem under 18 år. Det kan være til sang og musikkutvalg, trosopplæringsutvalg, diakoniutvalg mv.</p> <p>Det er et mål at minst en ungdom fra menigheten skal delta på ungdommens kirketing årlig. I samarbeid med fellesrådene i prostiet, skal en ved kirkevalg legge vekt på informasjon om at alle over 15 år, har stemmerett. Kirkens demokrati skal være</p>	

Sentral dimensjon	Beskrivelse	Vedlegg
	<p>tema i konfirmasjonsundervisningen.</p> <p>Moskenes menighet bruker både hjemmeside og sosiale medier i kontakten med barn og unge. Bruk av sosiale medier endrer seg raskt. Målsetting må være å være på banen der ungdommene er slik at det er en arena for konstruktiv interaksjon.</p>	
<p>Inkludering og tilrettelegging</p>	<p>Ved invitasjon til trosopplæringstiltak blir det informert om at menigheten ønsker å legge til rette for barn og unge med spesielle behov. Alle tiltak skal være åpne for alle, og menigheten vil strekke seg langt for å tilrettelegge, både når det gjelder språk, fysisk handikap og utviklingshemming, selv om Reine og Moskenes kirker er tradisjonelle kirker som gir utfordringer ved fysisk tilrettelegging.</p> <p>Gudstjenestens mangfoldige språk i form av ord, bilder, musikk og bevegelse gir gode muligheter for å inkludere mennesker med funksjonsnedsettelse som deltakere og medarbeidere. Hvis det er behov for ekstra midler for å tilrettelegge, vil menighetsrådet bevilge det. For barn og unge med rett til individuell plan (IP), kan det tilrettelegges ved å nedfelle dette i planen, jfr. rundskriv I-6/2009. Dette må da skje i samarbeid med foreldrene. Dette er særlig aktuelt i forbindelse med omfattende tilbud som konfirmasjon.</p> <p>Hvert år arrangeres kirkehelg for utviklingshemmede i Borge kirke, der også ungdom fra alle menighetene i Vest-Lofoten blir invitert.</p>	
<p>Gudstjeneste</p>	<p>Gudstjenesten er menighetens hovedsamling og er i tillegg til et trosfellesskap også et læringsfellesskap. Vi lærer gjennom ulike uttrykksformer som tekster, liturgi, bønner, salmer, kunst og symbolhandlinger. Kirkerommet er et annerledes rom som åpner for læring som binder sammen kunnskap, praksis og fellesskap. Gudstjenesten har dermed en sentral plass i menighetens trosopplæring.</p> <p>Vi ønsker at ethvert tiltak i trosopplæringen skal ha tilknytning til menighetens gudstjenesteliv, enten i form av deltakelse i en gudstjeneste, eller ved at gudstjenestelige elementer inngår i samværene. På denne måten bidrar trosopplæringens møtepunkt til å prege menighetens gudstjenesteliv ved at barn og unges plass i menighetens fellesskap blir tydeliggjort.</p> <p>Uansett må barn, unge og familiene som omfattes av trosopplæringen oppleve at de hører til i menighetens fellesskap, at de er inkludert og likestilt i det "vi" som samles for Guds ansikt. Gudstjenesten er for alle – uavhengig av alder og funksjonsevne.</p> <p>Tilhørighet og eierskap skapes gjennom inkludering og aktiv deltakelse. Gjennom sentrale liturgiske ledd som Fadervår, trosbekjennelsen, bønnene og velsignelsen møter barn og unge sentrale trosuttrykk som ikke bare hører til i søndagens gudstjenester, men også i hverdagene.</p>	

Sentral dimensjon	Beskrivelse	Vedlegg
	<ul style="list-style-type: none"> • Barn og unge som er spesielt invitert og deltar i gudstjeneste, for eksempel 4 åringer, bør få oppgaver i gudstjenesten. En bør gjerne koble flere aldersgrupper sammen, bl.a konfirmanter som har oppgaver når yngre deltar. • I gudstjenesten skal det legges til rette for at barn og unge kan ha aktiviteter underveis i gudstjenesten. Det kan være tilrettelagt med tegninger som er tilpasset gudstjenestens tema, bevegelsessanger, plass for lystenning og andre handlingsoppgaver. Disse ledd/aktiviteter kan utarbeides for å ha i beredskap på alle gudstjenester. • Tomasmesse er en gudstjenesteform der dette er enkelt å tilrettelegge for, og den er en tradisjon i Moskenes. 	
Diakoni	<p>Diakoniens plass i kirken og i trosopplæringen</p> <p>I den sentrale trosopplæringsplanen står det: «Diakoni er en grunnforståelse av den kristne tro og en dimensjon ved det å være kirke». Vi kan ikke lære eller leve evangeliet, uten å lære om og leve ut diakoni. Vi kan heller ikke være Jesu disipler og etterfølgere uten å utøve diakoni. Diakoni er kirkens lære og etterfølgelsen av Jesus omsatt i praktisk liv. Kirken kan ikke bare kan nøye seg med å lære barn og unge om kjærlighet, den må erfares og praktiseres. Gjennom diakonien blir dette satt inn i en meningsfull og helhetlig sammenheng.</p> <p>Livshjelp og handlende kjærlighet er to stikkord her. Det er umåtelig viktig at erfaringer og opplevelser er tosidige; at hver og en opplever både å være mottaker og giver. Det er mye lettere å gi videre omsorg og kjærlighet, når man selv har gode erfaringer. Det kristne fellesskapet skal være et kjærlighetens fellesskap.</p> <p>Diakonien må også forkynnes fram, og her har vi et vell av bibelfortellinger og etiske utsagn å øse av.</p> <p>Diakonale holdninger som skal prege alt vi gjør.</p> <p>Vi skal legge vekt på å skape åpne og trygge fellesskap, som på en naturlig måte inkluderer barn og unge med ulik bakgrunn, sosiale ferdigheter og funksjonsnivå. Dette må snakkes om i planlegging og evaluering, men like viktig er det at lederne går foran som gode eksempler i praksis.</p> <p>Helt konkret kan vi f.eks.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ved starten av hvert tiltak innlede med noen regler om hvordan vi bør være mot hverandre og hvorfor. Gjerne etterfulgt av en liten samtale. - I planleggingsfasen bør vi tenke igjennom hvordan alle kan bli sett og møtt. Har vi nok voksne, ev. ungdomsledere? Hvis der er påmelding, som f.eks. til Tween festivalen, skal vi dele dem inn i grupper, med en leder som kan navnene på dem og følger dem spesielt? - Legge opp til aktiviteter som mer inkluderer enn ekskluderer. F.eks. heller "balle-ball" enn fotball. - Når barna er store nok, f.eks. fra 6 år, evaluere muntlig sammen med dem om hvordan de synes det har vært å være med på tiltaket. Har det opplevdes trygt og artig, eller er det noe som ikke har vært greit? Skriftlig evaluering f.eks. på Tween, men gjerne i grupper. 	

Sentral dimensjon	Beskrivelse	Vedlegg
	<p>Tilknytningspunkter mellom lokale trosopplæringsplan og diakoniplan De lokale planene for diakoni og trosopplæring bør samkjøres for å få til best mulig integrering.</p> <p>0-1 år. Vil ofte bety babysang, der de små knyttes tettere sammen med mor eller far og lærer å kjenne gode barnesanger, noen av dem med kristent innhold. Men like viktig er lederens møte med foreldrene, og foreldrenes møte med hverandre. Nettverk bygges, omsorg gis og tas imot.</p> <p>1-5 år. Betyr gjerne 4 års bok og 6 års bok med markering av skolestart for 6 åringene ved lystenning og forbønn. Kanskje filmen "Kirkerottene" for 5 åringene. Fokus på at Gud/Jesus ser meg og er glad i meg. Hvordan kan jeg være/gjøre det samme mot mine medmennesker?</p> <p>8-12 år. Kan være opplegg som: Tårnagentene, Lys Våken. Tween festivalen kommer inn fr 10 – 12/13 år. Gode fellesskapsopplevelser. Opplevelser av trygghet og omsorg, humor og glede. Gi det videre! Til Lys Våken kan gjerne misjonsperspektivet dras inn, med fokus på menighetens misjonsprosjekt, som er diakonalt vinklet. Mulige opplegg for 12-13 åringene: Kampen for rettferdighet og skaperverket. Undersøke rundt rettferdig handel i de lokale butikkene og publisere resultatene. Fisketur. Sykehjemsbesøk med underholdning og mat. Knytte opp mot bibelfortellinger og kristen etikk.</p> <p>14-15 år, konfirmasjonstida. Fasteaksjonen for Kirkens Nødhjelp med tilhørende undervisning. Diakoni med begrunnelse i Bibelen som eget tema i undervisningen. Krenkelser og overgrep som eget tema. Legge til rette for symbolhandlinger, samtaler og sjelesorg. Legge inn sykehjemsbesøk, gjerne i forbindelse med en andakt.</p> <p>16-18 år. Samarbeide med vertskommunen om miljøtiltak for videregåendelever på hybel.</p>	
Grønn menighet	<p>Moskenes menighetsråd har vedtatt at vi er Grønn menighet og har blitt registrert som det. Dette skal gjennomsyre alt menigheten står for og driver med, også innenfor trosopplæring. Den grønne dimensjonen skal derfor innarbeides i all planlegging av tiltak, og vi vil ved utarbeidelse av nye tiltak se om det er mulig å profilere dette. Dette betyr at vi ønsker å bruke naturen og omgivelsene våre aktivt som del av trosopplæringsarbeidet vårt.</p>	
Misjon	<p>Vår kirke er del av en verdensvid kirke. Vi skal dele evangeliet og våre ressurser med mennesker over hele verden. Og vi kan lære av andre, slik de kan lære av oss..</p> <p>Vår menighet har misjonsavtale med Normisjon og samarbeider om et misjonsprosjekt. Vi vil at misjon og særlig dette prosjektet skal være tema på tiltak i aldersgruppen 10 – 12 år. Det skal være drypp fra misjonsprosjektet i alle tiltak for denne aldersgruppen, og minst en gang et større tema om vårt misjonsansvar. Misjonsorganisasjonen kan være en ressurs i dette.</p>	

Sentral dimensjon	Beskrivelse	Vedlegg
	<p>I gudstjenesten med høsttakkefest presenterer misjonsansvarlig i menigheten misjonsprosjektet. I konfirmanttiden kommer også misjon inn som et naturlig tema.</p>	
<p>Musikk og kultur</p>	<p>Flakstad og Moskenes menigheter utarbeider en felles "sang- salmeliste" til bruk i trosopplæringstiltak og gjerne også brukes i samarbeid med andre lokale institusjoner som skole, barnehage, lokale foreninger mv. Deler av sang- og salmelista er også felles med Vestvågøy/hele prostiet slik at ved felles tiltak på ungdomsnivå, vil ungdommene kunne dele fellesskap gjennom sang også. Som del av dette, deler vi ut de to CD-ene som tilhører IKOs «Min Kirkebok» «Alle synger takk!» under dåpsamtalen evnt. babysang og «Alle synger Lyset» som del av hilsen tre år etter dåp.</p> <p>Moskenes menighetsråd ønsker å utvikle samarbeidet med kulturskolen, både gjennom felles arrangement og at det legges til rette for at barn og unge som går i kulturskolen, kan delta i kirkens gudstjenester med mer.</p> <p>Moskenes menighet vil bruke tegning og maling som uttrykksform i trosopplæringen, og vil primært prøve å rekruttere frivillige som kan bruke denne uttrykksformen.</p> <p>I et lite lokalsamfunn som Moskenes, er kirke og lokalsamfunn knyttet tett sammen. Vi ønsker at kirke og lokal samfunnsutvikling er et tema for større barn og ungdom. Målsettinga er å skape en positiv identitet og tilhørighet til en kystkommune. Vi ønsker å ta aktivt i bruk kirkenes altertavler og symboler. Ved å lage en fortelling med utgangspunkt i kirkenes altertavler og kirkenes historie, vil vi binder sammen både bibelhistorie, samfunnsutvikling og gir barn og unge røtter til sin familie og lokalsamfunn.</p>	
<p>Frivillig medarbeiderskap</p>	<p>Vi vil at alle medlemmer skal oppleve seg som del av vår menighet, og derfor har vi forventning til at alle kan bidra til menighets arbeid. Vi kan bare bygge fellesskap sammen. Deltakelse kan skje ved menighetens egne aktiviteter og gjennom samarbeid med andre organisasjoner.</p> <p>Motivering og rekruttering. Det er mange som vil utføre avgrensa oppgaver, men noen vi også ta på seg mer omfattende oppgaver. Da er det viktig at disse oppgavene blir gjort tydelige slik at den som blir spurt, har en klar oppfatning av hva som forventes, og får opplæring dersom det er behov. Det er også viktig at planlegging av tiltak gjennomføres slik at frivillige, opplever seg som en leder/deltaker på lik linje med ansatte, og får eierskap til det som skal gjennomføres. Det vil påvirke tidspunkt og omfang for forberedelser til tiltak. Menighetsråd og ansatte har i sitt arbeid ansvar for å legge til rette for dette.</p> <p>Hva som motiverer en frivillig medarbeider kan settes opp i tre punkter og når alle tre punktene er til stede, har medarbeiderskap av frivillige gode kår.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nødvendighet – for at tiltak skal bli gjennomført 2. Mening – oppleve at innsatsen betyr noe, gjør en forskjell 3. Lyst – oppgaver til glede og lyst 	

Sentral dimensjon	Beskrivelse	Vedlegg
	<p>Ansvar for rekruttering. Menighetsråd og ansatte har ansvar for rekruttering. Der menighetsrådet har underutvalg, er de ansvarlige for å rekruttere på sitt felt. Rekruttering av frivillige er tema på menighetsrådet en gang i året, der oppgaver og hvem som det kan være mulig å spørre, drøftes. De aller fleste rekrutteres inn i frivillige oppgaver gjennom å spørres personlig. Ved all skriftlig invitasjon til trosopplæringstiltak, bør det være et punkt om deltakelse for foreldre og andre.</p> <p>Viktige rekrutteringsarenaer for trosopplæring.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konfirmantforeldre • Foreldre som har sine barn på mange tiltak • Besteforeldregenerasjonen • Faddere <p>Oppfølging av frivillige Frivillighetsfest 1 gang i året. Det arrangeres av staben. Frivillige skal vite hvem som er kontaktperson og støtte for oppgaver de får. Det skal legges til rette for kurs for alle som tar på seg mer omfattende oppgaver, det søkes om støtte til dette og settes av egne midler. Kurs for frivillige utarbeides i samarbeid mellom menighetene i Vest-Lofoten, med trosopplæringskoordinator som ansvarlig</p>	
<p>Samarbeid med andre menigheter i prostiet</p>	<p>Siden vår menighet ikke har så mange medlemmer, er det viktig å finne en god balanse mellom tiltak som gir tilhørighet til vår menighet og kirke, og samtidig kan utvide kontaktnettet for barn og ungdom. Dessuten må en se på hva som er hensiktsmessig ressursbruk mellom menighetsbaserte og felles tiltak.</p> <p>Moskenes menighet deler diakon og prest med Flakstad menighet Fra 6 år vil det være naturlig å se om tiltak kan gjøres helt eller delvis som fellestiltak. Dette må prøves ut over tid i det enkelte tiltaket.</p> <p>Konfirmasjonsundervisningen har vært felles for Flakstad og Moskenes menigheter gjennom flere år og dette samarbeidet vil fortsette, og beskrives nærmere i konfirmasjonsplanen.</p> <p>Etter fra 16 år vil tiltakene være for det meste felles for Vest-Lofoten. Dette området har også felles videregående skole. Men det kan også legges til rette for felles tiltak fra 10 år, som Tween-festival, leir med mer med Vestvågøy eller innen prostiet. Prostiet vil være et naturlig samarbeidsområde for tiltak fra ungdomsalderen, men tiltak for yngre grupper kan vurderes.</p>	
<p>Samarbeid med barne- og ungdomsorganisasjoner</p>	<p>Moskenes menighet har, og vil utvikle videre samarbeidet med ulike organisasjoner i den norske kirke. Organisasjonene er en ressurs inn i menighetens arbeid og kan utfylle menighetens egen kompetanse. Alderssammensetningen i den kirkelige stab, gjør at dette er særlig aktuelt for trosopplæringsarbeidet, ikke minst ungdomsarbeidet.</p>	

Sentral dimensjon	Beskrivelse	Vedlegg
	<p>Organisasjoner som Moskenes menighet i dag har et samarbeid med (2012):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Søndagsskoleforbundet, gjennom lørdagsklubb • Normisjon - misjonsavtale • KFUK/KFUM – MILK og TWEEN-festival • KFUK/KFUM-speiderne • Kirkens Nødhjelp (KN)– KN-aksjon i konfirmantarbeidet 	
<p>Samarbeid med organisasjoner i lokalsamfunnet</p>	<p>Moskenes er en liten kommune. Det innebærer at mange er med i både menighet og ulike lokallag. Menigheten vil legge til rette slik at lokale foreninger kan delta og være medarrangør av ulike tiltak.</p> <p>Eksempler på tiltak kan være:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tenning av julegrana – bidra med bruk av tradisjonelle julesanger • Samarbeid med idrettslag, og utegudstjenester og aktiviteter etter kirketid • Samarbeid med kulturskole om arrangement i kirkene • Delta sammen med sanitetsforening med mer på sykehjemmet, der også barn og unge kan bidra <p>Disse samarbeidsarenaene må tilpasses kapasitet og muligheter for hvert år.</p>	
<p>Tverrfaglig samarbeid</p>	<p>Staben som tilhører Moskenes menighet har faglig kompetente medarbeidere i alle stillinger. I tillegg har vi frivillige som kan bidra med svært ulik kompetanse.</p> <p>I de fleste oppgaver vil vi jobbe flerfaglig. Flerfaglig betyr at tiltaket er organisert slik at hver enkelt tar ansvar for sitt felt og at oppgavene er godt tilpasset hver enkelt deloppgaver. Når ansvarsfordeling og samarbeidsstrukturer er klar, gjerne ved etablerte arbeidsoppgaver, vil dette være den vanlige samarbeidsformen. Staben bor spredt geografisk og jobber over et stort geografisk og værutsatt område. Det gjør også at flerfaglighet blir en hensiktsmessig arbeidsform i en veletablert stab.</p> <p>Det vil jobbes tverrfaglig der vi ser det formålstjenelig. Tverrfaglig samarbeid som arbeidsform betyr at</p> <ul style="list-style-type: none"> • arbeidet skjer på tvers av faggrensene med en helhetlig tilnærming for å nå et felles mål • prosessen er avhengig av nærhet i tid og rom mellom deltakerne fordi arbeidet er et omfattende samspill, mer enn samordning • resultatet kan bli bedre enn om alle løste sin del av oppgaven hver for seg <p>For å legge til rette for tverrfaglig arbeid, vil vi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bruke god tid på planleggingsfasen. • Sikre en god spredning av kompetanse på deltakerne i planlegging, både stab og frivillig 	

Sentral dimensjon	Beskrivelse	Vedlegg
	<ul style="list-style-type: none"> • Alle har en stemme i arbeidsprosessene • Sette mål for tiltaket i fellesskap • Alle har ansvar for å bidra for hverandre i gjennomføringsfasen, alle står sammen om resultatet • Grundig evaluering i fellesskap <p>Arbeidsformen krever tid, men sikrer også kvalitet på tiltakene. Det medfører en klar prioritering av tid og ressurser når vi ser tverrfaglig arbeid som hensiktsmessig.</p>	
Kommunikasjonsarbeid	<p>Hjemmeside</p> <p>Flakstad menighet og Moskenes menighet har i løpet av planperioden fått etablert en felles hjemmeside, www.fmkirken.no . Målsettinga for hjemmesida er å være aktuell og informere om aktiviteten i menighetene. Hjemmesida må utvikles videre for å gi relevant og oppdatert informasjon om trosopplæringsarbeidet i menigheten og bli et praktisk hjelpemiddel. Kirkevergen har ansvar for at dette følges opp.</p> <p>Sosiale medier</p> <p>Moskenes menighet vil være til stede på aktuelle sosial media. Endringer skjer raskt og det er en målsetting å legge til rette for å ha medarbeidere som kan følge opp endringene. For informasjon mot konfirmanter, foreldre og småbarnsfamilier er "Facebook" en arena som brukes aktivt i dag. Facebook i kombinasjon med hjemmeside gjør det enkelt å nå fram med informasjon, bilder mv.</p> <p>Informasjonsmateriell til utdeling/utsending</p> <p>Moskenes menighet vil utarbeide en informasjonsfolder der menighetens trosopplæring presenteres og som deles ut i forbindelse med dåp, kontakt med tilflytta familier mm. Den fornyes ved behov og ansvarlig for dette er den ansatte på kontoret. Oppslagstavler med foldere, informasjon med mer.</p> <p>Strategi for invitasjoner</p> <p>Det vil bli sendt ut invitasjoner i brev form til tiltak for barn i de ulike aldersgruppene. Ved påmelding til disse tiltakene, vil alltid e-postadresse og mobil til foreldrene innhentes slik at dette vil være kanalen for andre tiltak. Også ved dåp skal det legges til rette for å få e-postadresse, slik at det kan sendes ut invitasjoner til gudstjenester der barn har stor plass.</p>	

Sentral dimensjon	Beskrivelse	Vedlegg
	<p>Det er en utfordring å rekruttere til tiltak for ungdom. Vi må være aktive mot alle som har vært med på tiltak på slutten av barneskolen med invitasjon til tiltak for ungdomsskolealder. Særlig må vi legge til rette for å la ungdommer fortelle om egen opplevelser og inspirere til å delta på tiltakene. For invitasjon til tiltak etter 15 år, går invitasjonen uavhengig medium direkte til ungdommen, siden 15 år er religiøs myndighetsalder.</p> <p>Profil</p> <p>Ved utsending av invitasjoner og informasjon, vil menigheten bruke symboler som både knyttes til offisielle den norske kirke, trosopplæring, Moskenes sokn og det enkelte tiltaket. Standard oppsett av brev har det offisielle oppsettet kombinert med trosopplæringssymbol og kirker i Moskenes (se vedlegg). Ved invitasjon til tiltak med egne profiler som "lys våken", "tårnagenter" og lignende, må en skjønnsmessig bruke kombinasjoner som gir en god helhet i oppsettet. Det er ikke mål å ha med alt hver gang. Den samme gjelder for oppslag om tiltakene.</p> <p>Det kan også vurderes bruk av t-skjorter og annet materiell produsert sentralt til tiltak som «Størst av alt» osv.</p> <p>Medarbeideren som arbeidsverktøy</p> <p>Medarbeideren er primært et arbeidsverktøy for å legge til rette for god koordinering internt i stab. Det letter samordning gjennom planlegging av arbeid/bruk av lokaliteter (kalender). Den gir også mulighet til å få oversikt over barn i ulike alderskull i den enkelte menighet, og hva som er gjennomført. Det skal lages et felles sett av rutiner knyttet til bruk, slik at informasjon og bruk ikke blir personavhengig, men Trosopplæringskoordinator er ansvarlig for oppfølging av dette.</p> <p>Lokale informasjonskanaler</p> <p>Her vil vi være aktive på andre lokale hjemmesider og bruke lokalavisene til informasjon.</p>	

Moskenes menighet

Tiltak i en systematisk og sammenhengende trosopplæring, 0 – 18 år

er = tiltak som er nå ??=tiltak som er en ide/mulighet

Alder	Navn på tiltaket	Mål for tiltaket	Tema/Innhold			Arbeidsmåter	Omfang/timer	Vedlegg
			Livstolking og livsmestring	Kristen tro og tradisjon	Kristen tro i praksis			
0er	Dåp	Bygge relasjon Informere om menighetens trosopplæring Reflektere om dåp og løfter	Få foreldre til å fortelle om barnet og sin tilknytning til kirke og tro	Dåpsbefalingen Dåpsliturgi Jesus og barna trosbekjennelse	Be fadervår Les trosbekjennelsen Delta i dåpshandling og forbønn for barnet Delta i liturgi og salmer Ev. delta som tekstleser	Utsendelse av innbydelse Samtale ved besøk i hjemmet Dåpsgudstjeneste Dåpsklut/-lys -bilde Fadderhilsen/bønn Tripp – trapp -info 1. CD til 4 årsbok	2 samvær 3 timer <i>Ansvar:</i> Prest/kontor	
0er	Babysang	Bidra til en god utvikling hos babyer Støtte hjemmet i trosopplæring Bygge nettverk	Gi trygghet for å praktisere trosuttrykk i hjemmet, nærhet foreldre/barn	Skaperverket Tradisjonssanger Sanger fra dåpshilsen CD'ene	Sanger Samtale og fellesskap Bønn gjennom sang Lystenning i kirka før jul Dåpspåminnelse i kirka før sommeren	Sang Lek Samtale Evt. 1. CD til 4 årsbok Tenne lys i kirka som avslutning Dåpspåminnelse i kirka Mat, presentasjon av materiell mv	13 samvær, 20 timer <i>Ansvar:</i> Diakon	diakoni plan
1-3er	Dåpshilsen	Støtte familien med dåpsopplæring i hjemmet	Utføre bønn, sang, ritualer, lese i hjemmet	Tradisjonelle barnesanger Bønn	Syng med på sangene	1 år: Dåpshilsen 2 år: Spelleengel 3 år: 2. CD, 4 års boka	<i>Ansvar:</i> kontor	
1-11er	Familiegudstjenester	Trosopplæringstiltak satt inn i en gudstjenestelig sammenheng	Se trosopplæringstiltaket for den aktuelle aldersgruppen.				<i>Ansvar:</i> Prest	
3-11er	Til rettelegging i gudstjenester	Ha rom/ledd i gudstjenesten der barn kan utføre handlinger	Opplær seg som en del i gudstjenestefellesskapet	Tegnark knyttet til søndagens tema		Skaffe fargeblyanter og tegnunderlag, tegnark	<i>Ansvar:</i> kirketjener prest	

Alder	Navn på tiltaket	Mål for tiltaket	Tema/Innhold			Arbeidsmåter	Omfang/ timer	Vedlegg
			Livstolking og livsmestring	Kristen tro og tradisjon	Kristen tro i praksis			
??					Bruke bønnestasjoner egnet for små og store	Utarbeide tilpassede bønnestasjoner	Ansvar: diakon	
					Ha bevegelsessanger ferdig utarbeidet	Ha ca 5 sanger som kan egne seg til bevegelse (ha ferdig)	Ansvar: prest/kantor	
Alle ??	Reine kirke - kinokirke	Gjøre liturgi og nye salmer lett tilgjengelig	Inkludere alle i gudstjenesten	Gjøre liturgi og salmer tilgjengelig slik at alle får med seg innhold	Aktive deltaker i gudstjenesten	Utarbeide hvordan lerret og prosjektor kan integreres i kirken	Ansvar: Kirkeverge/ prest	
Bruke film i trosopplæringstiltak		Lære seg at film har budskap	Tema på filmen	Bruke kirkerommet til fast innledning				
4 er	4-års boka	Min kirke. Her er jeg døpt. Jesus, min venn	Opplære seg sett av Gud Trygghet med kirka som mitt hjem	Jesus og barna Vår kirke	Be fadervår/bønn Delta på gudstjeneste	Fortelling Sangene på CDene Min kirkebok, rød IKO	1 samling i kirka + gudstjeneste Ansvar: prest	
4-8 går ut foreløpig	lørdagsklubb	JESUS TIL BARN - høre Guds ord - få kristen kunnskap - del av et kristent fellesskap	Tilhørighet til kristens fellesskap Kristen tro som fundament for livet	Bibelens fortellinger. Lære Gud å kjenne som Fader, Sønn og Hellig Ånd – skaper, frelser og kraft til nytt liv. Jesu død og oppstandelse	Syng Be Syng Snakke om Gud Delta på gudstjenester	Barna skal få rom for å undre seg i møte med bibelfortellingene og forstå de ut fra sitt eget barneperspektiv. Formidlingen skal skje gjennom et mangfold av former og aktiviteter	Kontinuerlig, 2. hver lørdag	Eget utarbeidet opplegg, sprell levende se www.nssf.no
5/6 år ??	Kirkekino	Bruke film som medium for kristen opplæring	Hva kan film lære oss, se budskap i filmer	Film med tema som kan knyttes til bibelfortelling Tema på filmen	Kort samling i kirka	Vise film Samtale om innhold	1,5 t/gang Ansvar: diakon	www.kirkerottene.no www.iko.no
6 er	6-års bok	Få kunnskap om dåpens innhold Bli kjent med kirka Menighet som fellesskap	Reflektere om å være død, Guds barn, menighet	Dåpen Bønn Symboler i kirken Sauen som ble funnet Den gode hyrde	Be fadervår Be Delta i gudstjeneste Syng	Fortelling Vandring i kirkerommet Bønn Sangene fra CDene Boka "Tre i et tre"	1 samling + gudstjeneste 3 t Ansvar: Prest	

Alder	Navn på tiltaket	Mål for tiltaket	Tema/Innhold			Arbeidsmåter	Omfang/ timer	Vedlegg
			Livstolking og livsmestring	Kristen tro og tradisjon	Kristen tro i praksis			
6-10 ??	Barnekor	Erfare fellesskap og kristen tro gjennom kristen sang og lek	Sanger til å ta med videre	Troens innhold gjennom alderstilpassede sanger	syng	Synge leke	1 time/1.uke SFO-tid <i>Ansvar:</i> Kantor/ diakon	
8/9 ??	Tårnagentene	Opplive fellesskap med andre barn og kjennskap til kirka, slik at barna kan lære om kirkas symboler og bruk i kristen tro	Bli fortrolig med kirka som et sted å være, fellesskap Gjerne "tennes-Kaspara" som tema	En bibelfortelling, kirkens symboler, en underforetelling	Delta på gudstjeneste, Synge, Slå opp i bibelen	Løse oppdrag og mysterier og utforske kirken, klokkene og kirketårnet,	4 + 3 timer <i>Ansvar:</i> Trosoppl.k/ prest/ diakon	Se www.taarnagenthelg.no Se www.taarnagenthelg.no
7-9 år ??	Se over	Bruke 1000 års stedet, speiderinspirert? Planteløk på kirkegårdene?? Se ift Tårnagenthelg				Kreativt, drama	1 ute og 1 inne, over 2 år <i>Ansvar:</i> ?	
9-10 ??	Diakoni i praksis	Møtepunkt mellom barn og beboere på sykehjemmet	Møte og gjøre noe sammen med eldre mennesker	Diakoni	Gjøre noe for andre	Sang Samtale Ordne til kaffe sammen med diakonutvalget	3 timer <i>Ansvar:</i> Diakon	diakoni plan
11 er	Utdeling av NT	Bli kjent med Bibelens oppbygning, slå opp og å finne fram Tilpasset skolens pensum	Bibelen er en viktig bok for meg også	Legge vekt på sentrale fortellinger	Øve til og delta i gudstjenesten Bibelen, Guds ord. Sang fra CDene	Gudstjeneste /Lys våken Tilbud til skolen i forkant evt. etterkant for hele 5 eventuelt 5/6 klasse	1 skoletime Forkant av gt. Gudstj. <i>Ansvar:</i> Sokneprest	
11/ 12	Lys våken	Erfare at kirken er mitt hus Kjenne trygghet	Få inspirasjon til å være lys våken ovenfor seg selv, Gud og andre	Lære om kirka og inventar Lære minst to bibelfortellinger om, slå	Be Synge Delta på gudstjeneste	Overnatte i kirka/barnehage Felleskap i måltider	17 – 13 10 timer	

Alder	Navn på tiltaket	Mål for tiltaket	Tema/Innhold			Arbeidsmåter	Omfang/ timer	Vedlegg
			Livstolking og livsmestring	Kristen tro og tradisjon	Kristen tro i praksis			
er		Bli kjent med bibelen	Reflektere over hvem Jesus er for meg Finne sin plass i et fellesskap	opp i bibelen	Slå opp og finne fram i og lese bibelen	Sang Vandring i kirka Gudstjeneste Aktiviteter og lek Felles med Flakstad	Ansvar: Trooppl.k/ prest/diakon /kantor	
10-12 er	Tween-festival Felles Vest-Lofoten	Opplive kristent fellesskap og tro, lavterskeltilbud	Vennskap, inkludering gjennom lek, Bruk av symbolhandlinger	Et sentralt tema for kristen tro, gjerne knyttet til søndagens tekst, f.eks bønn,	Delta på gudstjeneste, bønnvandring, syngesammen,	Aktiviteter og lek, Undervisning og utøvelse	Lørdag kl 11 – søndag kl 18, <i>Ansvar:</i> Trosoppl/ diakon	Samarbeid KFUK- KFUM
13-19 ??	Kor/band /Sang Felles Vest-Lofoten eller Vestvågøy	Skape kristent fellesskap rundt sang og musikk. Kor som kan opptre på gudstjeneste/ungdomsarrangement	Opplive fellesskap gjennom samarbeid. Møte nye utfordringer. Gi språk til eget livs- og tros-historie	Salmer og kristne sanger en del av repertoaret	Syngesalmer/sanger Delta på gudstjenester. Være med i fellesskap	Korsang, sang-teknikk, band, dans, lyd og lys. Også lek og sosiale aktiviteter	2 dagers samling med overnatting pr semester <i>Ansvar:</i> Trosoppl.k Vågan	
12-13 år ??	Skaperverkets dag/ Miljø-agentene	Fiskeriene norsk fiskeværmuseum, Ottar Schiøtz/ Alf Jonassen	Troens og bønnens bærende kraft i f.t livsopphold, krise og fare	Vår Herre som skaper, beskytter og trøster. Jesus stiller stormen og tekster fra salmene. Bønn i nød og fare, Fadervår	Lage bønner for fiskere og fiskerkoner Lage egne bønner om hjelp til livsopphold, nød og fare Syngesalmer til tema. Lage/delta på gudstjeneste	Lære om forholdet til Vår Herre, skaperverket, nød og fare før og nå	1 samling + gudstjeneste <i>Ansvar:</i> Diakon/ prest	diakoni plan
15 - 18 ??	Film for Konfirmanter og Ungdom	Få ungdom til å få et reflektert forhold til film Lære å vurdere tema/livssyn/etikk mv. Bruke film til tematisering	Reflektere over eget liv, livssyn, etiske spørsmål	Kristen tro i forhold til andre trossamfunn, kristen identitet og verdigrunnlag, hva er viktig med kristen tro	Se på spørsmål som dukker opp	Samtale som verktøy, skal vi utvikle "refleksjonsspørsmål? Mat?? Finne egent lokale vgs? Kino? Menighetshuset? Må ha god projektor + lyd	Finne filmer som kan sees med samtale innen rammen av 3 timer <i>Ansvar:</i> Trosoppl.k	

Alder	Navn på tiltaket	Mål for tiltaket	Tema/Innhold			Arbeidsmåter	Omfang/ timer	Vedlegg
			Livstolking og livsmestring	Kristen tro og tradisjon	Kristen tro i praksis			
14/15 er	Konfirmasjon	<p>Vekke og styrke troens liv som gis i dåpen, slik at de unge kan leve sitt liv i forsakelse og tro, tilbedelse og tjeneste som Jesus disipler i hjem, menighet og samfunn.</p> <p>Arbeide helhetlig med Bibelen, eget liv, praksiser og kirkens tro</p> <p>Gi mot og inspirasjon til å leve som kristen</p> <p>Gi en helhetlig oversikt over kristen tro og praksis</p>	<p>Konfirmasjonen skal fremme opplevelsen av egenverd og legge til rette for at konfirmanten kan se seg selv og tolke sin verden som skapt, elsket og holdt oppe ved Guds kjærlighet gjennom refleksjon, kunnskap og erfaring skal konfirmanten se sitt liv i lys av troen på den treenige Gud.</p>	<p>Konfirmantene skal lære å kjenne den treenige Gud gjennom Bibelen som Guds ord, trosbekjennelsen, sakramentene og andre sentrale uttrykk for kirkens tro. De skal få bli kjent med de kristne høytidene og kirken de tilhører.</p> <p>Trosbekjennelsen Bibelen, GT og NT Sakramentene. Gudstjeneste Budene. Fader vår</p>	<p>Konfirmantene skal arbeide med hva det vil si å elske Gud, seg selv og sin neste. De skal lære å be, lese bibelen, feire gudstjeneste og vise nestekjærlighet i praktisk solidaritet. De skal få uttrykke seg selv, sin tro og sin skaperevne.</p> <p>Erfare evangeliet gjennom handling Bønn Sang Diakoni Misjon</p>	<p>Undervisning, som oftest sammen med konfirmantene fra Flakstad. Vanlige gudstjenester Week-end LofotNATTA Tjenesteoppgaver både under gudstjenester og gjennom diakoni. Spesielle gudstjenester/messer Temagrupper.</p> <p>Være med som ministranter</p>	<p>60 timer. (se egen plan med konkretisering av innhold og arbeidsformer)</p> <p>Årlig rullering knyttet til kullstørrelse og ressurser</p> <p><i>Ansvar:</i> Sokneprest +</p>	
15 konfirmanter	Fasteaksjon	<p>Skape holdninger om vårt ansvar for mennesker som lider</p>	<p>Se seg selv som en del av menneskeheten, som kan gjøre en forskjell</p>	<p>Nestekjærlighet Diakoni</p>	<p>Gjennomføre innsamlingsaksjon til Kirkens Nødhjelp</p>	<p>Gjennomføre innsamlingsaksjon til Kirkens Nødhjelp</p>	<p>4-6 t</p> <p><i>Ansvar:</i> Diakon/diakoniutvalg</p>	<p>diakoni plan</p>
15 konfirmanter	LofotNATTA Felles prostiet	<p>Gi konfirmantene et stort fellesskap, som samtidig er i en kirkelig ramme, gjøre artige ting i lag</p>	<p>Lære og oppleve at fellesskap og glede er en del at den kristne livsutfoldelsen</p>	<p>Delta i gudstjeneste og bønn som en del av et ungdomsarrangement, få tilbud om samtale (Nikodemus kro) UNIK – vi er enestående som skapt i Guds bilde (motto)</p>	<p>Opplive det kristne livet gjennom store og små fellesskap</p>	<p>Innebandyturnering, gruppeaktiviteter, individuelle aktiviteter, gudstjeneste, konsert, tilbud om samtale</p>	<p>12 timer, fra kl 20-08, natt til lørdag, 20 – 8</p> <p><i>Ansvar:</i> Buksnes/ Felles</p>	<p>Samarbeid alle menigheter i Lofoten</p>

Alder	Navn på tiltaket	Mål for tiltaket	Tema/Innhold			Arbeidsmåter	Omfang/ timer	Vedlegg
			Livstolking og livsmestring	Kristen tro og tradisjon	Kristen tro i praksis			
16 + er	LofotNATTA Lagleder mm	Få unge som kan kjenne på lederoppgave og være del av kirka	Få erfaring som ledere, kjenne fellesskap med andre, kirkas verdier og holdninger	UNIK – verdien i å være skapt av Gud, menneskeverd	Gudstjeneste Være et forbilde	Lede lag eller andre aktiviteter for konfirmantene	Lagledermøte + NATTA	
15 er	MILK Prostiet	Gi ungdom opplæring for å ta ansvar i egen menighet/klubb vokse i kristen tro og som mennesker	Utfordres på egne evner/ mestring tilhørighet til kristens fellesskap	Jesus som leder, jeg, som skapt i Guds bilde min plass i fellesskapet gudstjenesten	prøve ut egne evner, både praktiske og kristelig aktiviteter	undervisning, jobbe med oppgaver, utføre oppgaver for andre	Fre 19 – Søn 15 12 t <i>Ansvar:</i> Trosoppl.k.	Samarbeid KFUK- KFUM/
16-18 ??	UngMedarbeider Vest-Lofoten	Få en bedre aldersspredning av ledere på våre aktiviteter. Avlaste oppgaver for andre stillinger. Rekruttere inn i frivillige oppgaver i kirke og org lokalt eller på nye steder. Langsiktig rekruttering til stillinger i kirke og kristne org.	Utvikle ledere Mestre selvstendige arbeidsoppgaver	Være med på andre tiltak der ulike tema tas opp Ta ansvar for å tenke kristne tema inn aktiviteter	Lede Diakonalt perspektiv	Være leder i tiltak Være med på planlegging Få opplæring på arbeidsfelt tilbakemelding på oppgaver Rekruttere inn andre ungdommer til tiltak	Halvårlig arbeidsplan 5 -15 t/mnd honoreres <i>Ansvar:</i> Trosoppl.k	Se vedtatt beskrivelse
16-18 Er	Klubb for vg	Kristent fellesskap Ta ansvar for egen aktivitet	Fellesskap Ta ansvar for seg selv og andre	Andakt, bibeltekster, sanger, Fader vår, symbolhandlinger	Be, symbolhandlinger	Ulike aktiviteter og steder Ønske fra gruppa	1 gang pr mnd <i>Ansvar:</i> Trosoppl. k/ ungdommer	
16-18 ??	KRIK - vg	Større fellesskap				Samling med idrett og andakt	<i>Ansvar:</i> Trosoppl.k	
16-18	Hybelmiddag	Et møtested i regi av kirken med omsorg+mat+	Lage middag sammen og delta i fellesskap, lære å lage sunn mat	Senke terskelen til menighetshuset, vise menighetens	Fellesskap	Ungdom deltar i å lage middag og dessert "fra bunnen av". Det må	1-2 gang pr måned, 3 – 3,5	

Alder	Navn på tiltaket	Mål for tiltaket	Tema/Innhold			Arbeidsmåter	Omfang/ timer	Vedlegg
			Livstolking og livsmestring	Kristen tro og tradisjon	Kristen tro i praksis			
??		fellesskap, diakonalt lavtersekeltilbud, tvers av generasjoner		samlingsplass er mer enn kirkebygg		legges til rette for samtale/fellesskap Andre aktiviteter	t/gang <i>Ansvar:</i> Trosoppl.k	
18 ??	Myndighetsmarkering	Markere avslutning på trosopplæring. Få hilsen fra og være med i sin menighet	Nå er jeg myndig. Nå må jeg velge selv. Ansvar for eget liv.	Jeg står i en større sammenheng. Er del av verdensvidt fellesskap	Delta på gudstjeneste. Bli bedt for.	Få tilbake brevet man skrev til seg selv som konfirmant. Gave og markering under gudstjeneste	<i>Ansvar:</i> sokneprest	
0-18 er	Lokale tradisjoner Julegrana på Sørpågen og Reine	Bruke tradisjonelle julesanger	Sangene gir håp og himmel over livet	Juleevangeliet	Synger Lærer tekster og melodier på julesanger, særlig ved på det tradisjonelle	Bistå med nye sanghefter	0,5 t <i>Ansvar:</i> kantor	
0-18 er	Klubbhuset, påske, Utegudstjeneste	Bli kjent med innholdet i påsken som kirkelig høytid og påskesalmene	Sangene gir håp og himmel over livet	Påskefortellingen Tekst/melodi på noen påskesalmer	Gudstjenestedeltakelse	Utegudstjeneste i samarbeid med SOIL Uteaktiviteter for fam?	1 t + 1 t <i>Ansvar:</i> Prest/kantor	
0-18 er	Utegudstjeneste på Vindstad felles m Flakstad	Opplære gudstjenestefellesskap og naturen i lag	Naturen som Guds skaperverk	Gudstjeneste, Salmer/musikk Muligheter for å delta i Vindstadorkesteret. Ute!	Delta på gudstjeneste/ev. i orkesteret Synge salmer	Gudstjeneste og tur	<i>Ansvar:</i> Prest/ kantor/ kirkeverge (båttransp.)	
0-18 er	Samisk gudstjeneste 6.februar prostiet	Markere samefolkets dag i Lofoten Synliggjøre samisk språk og kultur Knytte kontakt mot samiske familier	Samisk språk og kultur hører hjemme i kirken	Følger tekstrekke for samefolkets dag	Gudstjeneste med liturgi på nordsamisk Be fadervår Les trosbekjennelsen Delta i liturgi og salmer Ev. delta som tekstleser og under forbønn	Gudstjeneste med forberedelse 2 samvær 3 timer Tilby trosopplæringsmaterieill på samisk	<i>Ansvar:</i> Sokneprest Hol/ kantor Flakstad <i>Ansvar:</i> trosoppl	
0-18 ??	Informasjonsfolder	Gi god oversikt over trosopplæringsarbeid i menigheten	Tilknytning til menigheten	Med-lem i kirken	Innby til å delta	Utarbeide informasjonsfolder Oppdatere informasjonsfolder	<i>Ansvar:</i> Trosoppl /prest <i>Ansvar:</i> kantor	

Vedlegg til trosopplæringsplaner

- Barnetall pr 2012
- Kart over Moskenes
- Retningslinjer for disponering av trosopplæringsmidler
- Vestvågøy kirkelige fellesråd som vertsfellessråd og styring av trosopplæring
- Felles trosopplæringstiltak for Vest-Lofoten
- UngMedarbeider, beskrivelse pr mai 2012
- Kjernetekster i trosopplæringen. Forslag til bruk av tekster og tema etter alder.

Moskenes menighet

ajour jan 2012

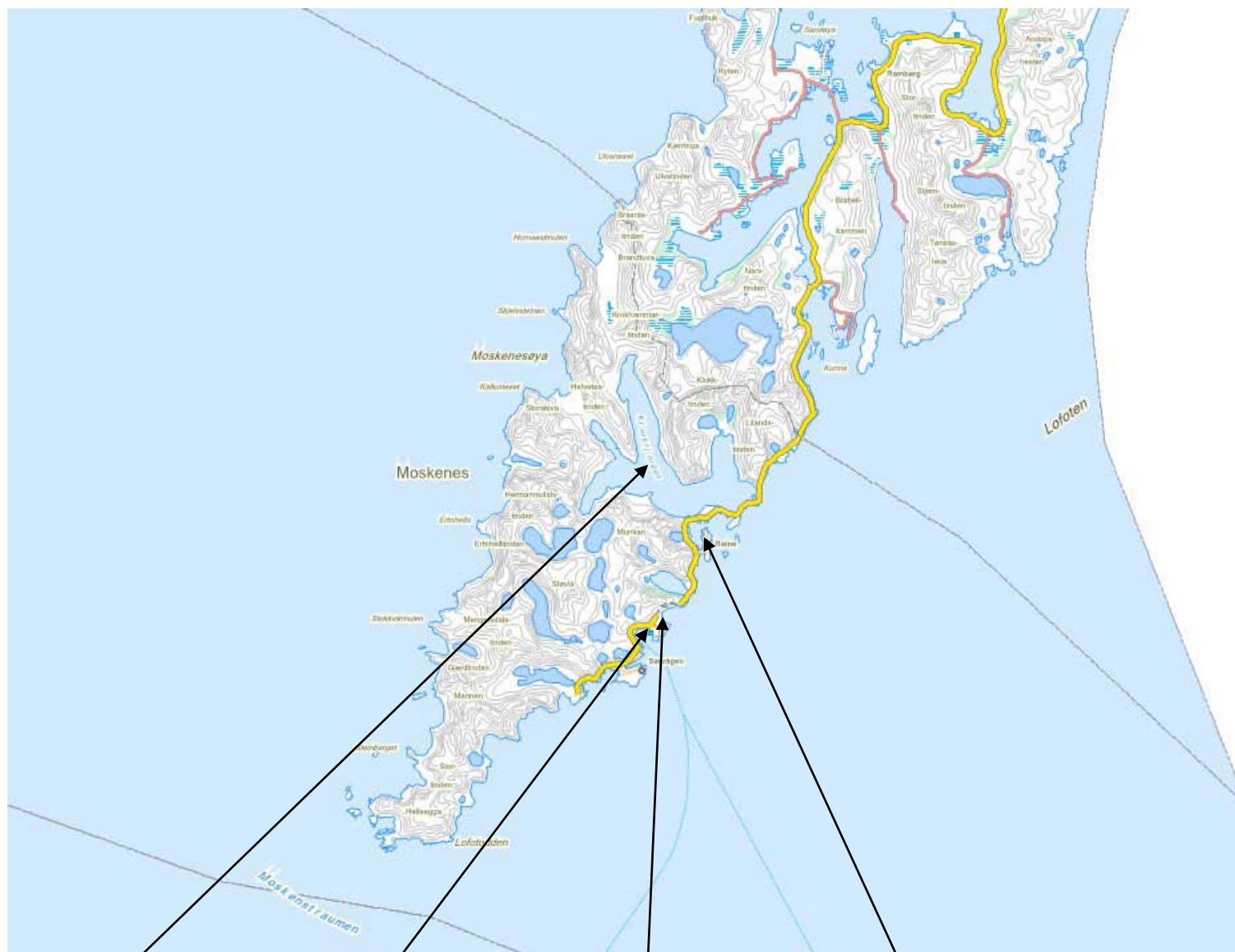
	Moskenes		i alt
	døpte	tilhør.	
1 år	4	2	6
2 år	5	2	7
3 år	3	1	4
4 år	6	3	9
5 år	9		9
6 år	5	2	7
7 år	3		3
8 år	4		4
9 år	9	1	10
10 år	6		6
11 år	10	1	11
12 år	8		8
13 år	11	1	12
14 år	19	1	20
15 år	10		10
16 år	15		15
17 år	14		14
18 år	14		14
sum	155	14	169

Barn

2010	171	14	185
2011	162	21	183
2012			

Moskenes sokn

Tilsvarende Moskeens kommune

To kirkegårder i Reinefjorden

Moskenes kirke

Moskenes kirkegård

Reine kirke og kirkegård

Retningslinjer for disponering av trosopplæringsmidler

Det tildeles årlig et beløp fra Sør-Hålogaland bispedømme som er øremerket formålet trosopplæring. Midlene kan ikke omdisponeres til andre formål. Ubrukte midler kan i liten grad overføres til nytt regnskapsår. Det er Vestvågøy kirkelige fellesråd som er vertsfellesråd for andelen som tildeles menighetene i Vest-Lofoten, og regnskapsfører bruk av midler.

Fordeling av midler på områder:

1. *Personalutgifter*

Det er et mål at personalutgifter ikke overstiger 80% av tildelte midler. Dette gjennomgås ved ledighet i stilling.

2. *Tiltak for barn 0 -14 år*

Alle menighetene disponerer min. 30 kr pr barn i alderen 0 – 14 år (til og med konfirmanntid) Midlene skal gå til å dekke tiltak som menighetene har. Menighetene kan bidra med midler ut over disse, f.eks fra offer, egenbetalinger mv.

3. *Tiltak for ungdommer 15 -17 år*

Tiltak for ungdom etter konfirmanntid disponeres felles. Det settes av midler som tilsvarer min. 30 kr pr ungdom. Det kan brukes til tiltak for flere menigheter og av enkeltmenigheter. Kirkevergen fordeler.

4. *Midler til felles disponering*

Det settes av felles midler til:

Felles arrangement: Felles tiltak som enten gjelder for hele prostiet eller Vest-Lofoten. Også arrangement utenfor Lofoten der organiserte gruppe fra flere menigheter reiser, kan prioriteres.

Felles kursmidler: Midlene prioriteres til kurs og opplæring både for frivillige og ansatte. Prioritering av kursmidler følger vanlige retningslinjer.

Generelle midler: Menighetene kan søke om midler til forsøk og utviklingstiltak.

5. *Administrasjonsutgifter*

Vertsfellesrådet tildeles 30.000 for merarbeid knyttet til personal-, administrasjons- og økonomioppfølging. IKT- program for koordinering av bl.a. trosopplæring og økte kostnader til produksjon og utsendelse av trosopplæringsmateriell, finansieres av trosopplæringsmidlene.

6. *Udisponerte midler.*

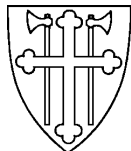
Det foretas en revisjon og eventuelt ny fordeling av personalutgifter 15.juni.

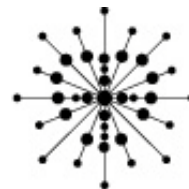
Alle udisponerte midler pr. 01.november, vil bli samlet i en felles pott. Disse midlene kan brukes til investeringer/tiltak for alle menighetene eller en menighet kan søke om å benytte/låne de til investeringer/tiltak som går ut over tidligere tildelte midler. Midlene tilbakeføres til fellesskapet over maksimalt 5 år. Det kan avtales å utføre tjenester i stede for å tilbakeføre midler. Det settes opp en avtale mellom menighetsråd og vertfellesråd. Bruk av udisponerte midler, avgjøres av vertsfellesrådet.

7. Retningslinjene gjelder fra 01.01.2011, og revideres når alle menighetene har fått godkjent sine trosopplæringsplaner, seinest 01.12.2012

Vedtatt av Vestvågøy kirkelige fellesråd 29.10.2010 sak 33/10, under forutsetning av godkjenning av fellesrådene i Flakstad og Moskenes.

DEN NORSKE KIRKE
Vestvågøy kirkelige fellestråd
Postboks 203, 8376 Leknes

STØRST AV ALT
TROSOPPLÆRING I DEN NORSKE KIRKE

Vestvågøy kirkelige fellestråd som vertsfellestråd og styring av trosopplæring

Vestvågøy kirkelige fellestråd er oppnevnt som vertsfellestråd for trosopplæringsarbeidet i Vest-Lofoten. Det innebærer at Vestvågøy kirkelige fellestråd skal forvalte statlig tilskudd til trosopplæring og ha arbeidsgiveransvaret for ansatte finansiert av trosopplæringsmidler.

Det er sju menigheter i Vest-Lofoten og i Vestvågøy kirkelige fellestråd er 5 menigheter representert. Det betyr at menighetene Flakstad og Moskenes i utgangspunktet ikke har en formel påvirkning på disponering av midlene. Det er viktig at interessene til alle menighetene blir ivaretatt. Og samtidig er det viktig at det ikke lages formelle ordninger som medfører nye beslutningsorgan i en fra før komplisert lokalkirkelig hverdag med mange beslutningsorgan.

Gode prosesser og innflytelse fra alle menighetsrådene, er en forutsetning for et godt felles arbeid med trosopplæring i området. Valgt alternativ for organisering av vertsfellestråd er slik:

I møtet der budsjett for følgende år behandles, møter Flakstad menighetsråd og Moskenes menighetsråd med en representant hver med møte- og stemmerett. Vestvågøy kirkelig fellestråd utvides altså i et avgrensa saksområde. Biskopens representant skal ivareta prestetjenestens interesser, og det er uavhengig av områdets størrelse. Kommunens representant skal ivareta kommunens interesser som i første rekke er økonomiske forpliktelser, og det er mulig å ivareta et kommunalt perspektiv siden midlene tilføres og er bundet til trosopplæringsformål.

På møtet i Vestvågøy kirkelige fellestråd som vertsfellestråd skal følgende saker behandles:

- Rapport for inneværende års arbeid av ansatte finansiert av trosopplæringsmidler
- Prioriterte arbeidsoppgaver for ansatte finansiert av trosopplæringsmidler
- Budsjett for kommende år
- Fordeling av eventuelt gjenstående trosopplæringsmidler (j.fr. retningslinjer)

Dersom det er større endringer i forutsetninger for budsjett og prioritering av arbeidsoppgaver, innkaller kirkevergen i Vestvågøy til møte i vertsfellestrådet.

Saken er behandlet og vedtatt i Vestvågøy kirkelige fellestråd, Flakstad kirkelige fellestråd og Moskenes kirkelige fellestråd høsten 2010.

Felles trosopplæringstiltak for Vest-Lofoten.

Selv om hvert menighetsråd er ansvarlig for å få utarbeidet og vedtatt en trosopplæringsplan for 0-18 år, vil det være hensiktsmessig å ha felles trosopplæringstiltak på flere områder. Da må vi ha en arbeidsmetode slik at vi får arbeidet fram felles tiltak og samtidig slik at det forankres i menighetsrådenes egne planer.

Gjennom tidligere drøftinger og vedtatte retningslinjer for forvaltning av trosopplæringsmidlene, er det primære ansvaret for barn og ungdom inntil 15 år (konfirmanter) knyttet til den enkelte menighet, mens tiltak 15 – 18 år skal gjøres felles. Men det vil likevel være tiltak som leirarbeid, barnekorgudstjenester mv. som er aktuelle for de yngre aldersgrupper. For flere av tiltakene vil prostiet og eventuelt samarbeid med flere prosti, være aktuelt.

Det foreslås en opprette et felles trosopplæringsutvalg for Vest-Lofoten, med et avgrensa mandat.

Mandat for felles trosopplæringsutvalg:

- Tidsavgrensning: 01.03.2012 (trosopplæringsplanene skal være godkjent våren 2012)
- Gjennomgang av felles tiltak for gruppen tom 12 år, komme med anbefaling av tiltak (både frittstående tiltak, felles gudstjenester mm)
- Gjennomgang av felles tiltak for ungdom 13 og 14 år, komme med anbefaling av tiltak (her vil det være både for Vestvågøy og felles)
- Gjennomgang av felles tiltak for ungdom 15 -18 år, komme med anbefaling av tiltak
- Se på hensiktsmessige tiltak som utføres i den enkelte menighet, men kan ha en felles mal (f.eks oppfølging av "Lys våken" året etter, tiltak for 14 åringer våren før konfirmasjon og lignende.)
- Ha samarbeid med menighetenes egne trosopplæringsutvalg ved behov, så foreslåtte tiltak får en god integrering i trosopplæringsplanene til den enkelte menighet

Felles trosopplæringsutvalg må gjøre noen refleksjoner om forholdet mellom egen menighet og felles arbeid. Det er viktig at det ikke blir en konkurranse om, men at vi legger til rette for tilhørighet og vekst i den kristne tro.

Sammensetning

2 frivillige/valgte medlemmer oppnevnt av menighetsråd fra Vestvågøy

2 ansatte fra Vestvågøy kirkelige fellestråd, oppnevnt av menighetsråd fra Vestvågøy

1 frivillig/valgt representant oppnevnt av Flakstad menighetsråd og Moskenes menighetsråd

1 ansatt fra Flakstad/Moskenes

1 ungdomsrepresentant, Vestvågøy

1 ungdomsrepresentant, Moskenes/Flakstad

Sekretær: koordinator for trosopplæring

DEN NORSKE KIRKE

Vestvågøy kirkelige fellesråd

UngMedarbeider

Målsetting:

- Få en bedre aldersspredning av ledere på våre aktiviteter
- Avlaste oppgaver for andre stillinger
- Rekruttere inn i frivillige oppgaver i kirke og organisasjoner lokalt eller på nye steder
- Langsiktig rekruttering til stillinger i kirke og kristne organisasjoner

Kompetanse/krav:

- Alderskrav, 16– 21 år (fra 1. vg,)
- Lederkurs (MILK, Lagets lederskole mv.)
- Primært ungdom fra egne menigheter

Eksempler på aktivitet:

- Klubben på Fygle
- Tiltak i trosopplæring som Lys våken, 6 –års klubb, 4 år bok mv, avhengig av hvordan det gjøres i den enkelte menighet
- Konfirmantarbeid som leir, lofotnatta, oppstartsaktiviteter og lignende
- Annet barnearbeid som mangler ledere og der det kan utfylle andre ledere
- *Tiltak for jevnaldrene*

Krav til UngMedarbeider:

- Aktiviteter skal gjennomføres etter avtale.
- Oppgaver kan omfatte fra 5 til 15 timer pr måned, avgjøres etter avtale. Det kan jevnes ut over et semester Arbeidsperioden vil være 01.09 – 10.06
- Nærmeste overordnede vil være trosopplæringskoordinatoren. Det kan oppnevnes en annen arbeidsleder
- Ved flere UngMedarbeidere i Vest-Lofoten, kan det bli noen felles oppgaver og oppfølging som team

Kostnad/honorar:

- Det utbetales honorar som vil variere fra 500 til 1500 pr måned, avhengig av avtalt timetall i måneden. Kostnaden for menighetsråd vil være honorar pluss arbeidsgiveravgift,
- Utgifter til tiltak i menigheten, er menighetsrådets ansvar å dekke, enten fra menighetens egne trosopplæringsmidler eller fra andre kilder. Utgifter til fellestiltak, vil dekkes av felles trosopplæringsmidler. Felles tiltak avtales med trosopplæringskoordinator.

Vedtatt i Vestvågøy kirkelige fellesråd (vertsfellesrådsmøte) den 17.06.2011.

Revideres etter behov

Kjernetekster i trosopplæringen. Forslag til bruk av tekster og tema etter alder.

I dette dokumentet er fokuset på tekstene sett i forhold til aldersgruppe. Hovedtyngden ligger altså på bibeltekstene i trosopplæringsplanen, sett i forhold til pedagogikken, religions- og utviklingspsykologien. Hvordan kan vi nærme oss tekstene ut fra barnas alder og utvikling? Ser vi for eksempel på målgruppa 0-3 år, vet vi at barn i denne alderen har et univers omfatter de nære relasjonene. Når vi skal presentere julebudskapet for målgruppa, vil det være naturlig å fokusere på julens lille familie; Maria, Josef og Jesus-barnet. Med stigende alder utvides barnets univers og vi kan bygge videre, der nye sider ved budskapet bygger på det barnet allerede kjenner. Jeg har valgt å introdusere tekstene på den aldersgruppen det kan være naturlig ut fra barns utvikling. Tekstene kan selvfølgelig brukes videre etter nedre aldersgruppe, men for at tabellen ikke skal ese for mye ut, har jeg valgt å ikke ta tekstene videre på hver alder etter introduksjonsalder. Jeg har likevel tatt med noen tekster knytta til høytidene og temaene «Skapelse og syndefall» og «De ti bud» videre, for å illustrere hvordan tekstene kan "bygges ut" etter alder og utvikling.

Jeg tar med litt om barns utvikling generelt, kort om Eriksons 8 stadier (se anbefalt litteratur) og litt om den religiøse utviklingen ut fra Fowlers teori. (Se dokumentet; "Systematisk fremstilling. Barns religiøse utvikling", for den som vil se litt mer på teorier om religiøse utvikling.) Alder og modenhet følger ikke samme "løype" for alle barn. Det betyr at vi må ta høyde for individuell tilpasning, slik skolen gjør. Det vil også være variasjoner blant oss som skal formidle tekstinholdet; både teologisk ståsted, hvor vi mener hovedfokus bør være og hva vi synes er den beste konkretiseringen.

Lista må ses på som det forslaget det er. Det er fritt fram for egne tilpasninger og vinklinger. Hovedsaken er at det treffer aldersgruppa. Legger vi "lista for høyt" i forhold til modning, "mister" vi ungene. Ved formidling i en gudstjeneste, med flere aldersgrupper, må vi ofte ivareta bredden. Det kan likevel være lurt å bevisst velge hovedmålgruppe og heller være tydelig på det. Særlig er dette viktig når vi inviterer avgrensa aldersgrupper til trosopplæringstiltak (4-årsbok, 6-årsbok, tårnagenter, lys våken osv.). Her må vi ofte tenke at de som er utenfor denne gruppa "får det de får" av gudstjenesten denne dagen. I aldersavgrensa grupper og opplegg er det viktig at vi spisser budskapet for den aktuelle alderen, både i valg av tekster, temaer og konkretisering. Vi må starte der ungene er, ikke der de "burde være". Dette er særlig viktig å ha i tankene i bredde tiltakene. Det er slik en utfordring å tilpasse for både de som kjenner mye og de som kjenner lite av trosinnholdet.

Litteraturliste og tips til sanger og konkretisering; se siste side.

Forslag til bruk av bibeltekster og tema etter alder. *Forkortelser: Se s. 10 i Tekstbok for Dnk eller på nettsida (vedtak om nye teksttrekker)

Alder	Tema Uttheva: høytider	Bibeltekst Andre tekster	Tekstrekka *	Forslag til konkretisering, fokus og symboler. >Breddetiltak Uttheva: Kirkens tro og tradisjon	Utvikling
0-3 år	Juleevangeliet	Luk 2,1-20	Julaft A	- Fortelling, bilder og sanger. Julespill. Fokus; den lille familien Maria, Josef og Jesus-barnet. (gjenkjennelse) Symbol: Stall og krybbe.	Erikssons 8 stadier: 0-1 ½ år: tillit/mistillit 1 ½ -3 år: selvstendighet/tvil 3-6 år: initiativ/skyldfølelse Utvikling generelt: 0-1 ½ år: -grunnlag for selvbylde legges -nære relasjoner - begynnende språkutvikling 2-3 år: -språk; 2 år: ord. 3 år: setninger -konkret tenkning - relasjoner videre ut (barnehage...) - begynnende empati med jevnaldrende - imaginær venn vanlig (2-5 år) -kjønnsidentitet formes 4-6 år: -godt ordforråd -lære sanger -forteller - kan kategorisere - begynnende abstrakt tenkning (eks. tid, tall, mengde)-større sirkler av relasjoner (venner) -lærer samværsregler ved å imiterer - utvikler samvittighet og empati -enkel beskrivelse av følelser -bevisst hukommelse,
	Jesus metter 5000	Joh 6, 1-15	12sit F	- Fortelling, bilder og sanger. - Dramatisering/dramatiserende lek.	
	Jesus går på vannet	Joh 6, 16-21	_	- Fortelling, bilder og sanger. - Dramatisering/dramatiserende lek.	
	Jesus tar imot barna	Mark 10, 13-16	3sit F	- Fortelling, bilder og sanger. - Dramatisering/dramatiserende lek.	
	Sauen som ble funnet	Luk 15, 1-7	7sit I, 17mai F	- Fortelling, bilder og sanger. - Dramatisering/dramatiserende lek.	
	Velsignelsen	4. Mos 6, 22-27	Nydag I	- Velsigne; som på slutten av gudstjeneste (løftede hender og korstegn) eller legge handa på hodet til hver enkelt (konkret, fysisk), syng velsignelsen...	
	Skapelsen	1. Mos 1,1-2,4	Pånatt A, Pidag II, 19sit F, Jonsok III, 3siå I	- Fortelling, bilder og sanger. - Fokus; det konkrete, dyr, fugler, planter... Sanger. - Symbol; blomst.	
	Jesu nærvær	Matt 28, 20b	Treen I	- Fokus: Jesus er alltid med meg, trygghet, tillit. Sanger (eks "Jeg er trygg hos deg")	
4-6 år	Juleevangeliet	Luk 2,1-20 , ev. Matt 2, 1-12	Julaft A	- Fortelling og bilder. Sanger. - Julespill. - Fokus; Jesus, Maria, Josef, engel, gjeterne, vise menn. - Symbol: Engel, stjerne.	
	Påskefortellingen	Matt 26, 1 - 28, 10	Palm II, Skjær I, Lang I, 1sif III, Pådag II + F	- Fortelling og bilder. Sanger (glad og trist). - Påskevandring. Konkrete stasjoner (palmer og klær, brød og saft) Smake/kjenne. Dramatiserende lek. - Symbol: Palme, kors.	
	Kristi Himmelfart	Apg 1, 1-14	KrHi F, I,I,III	- Fortelling og bilder/film. Sanger. Fokus; usynlig men likevel nær. - Symbol: Sky	

Alder	Tema Uttheva: høytider	Bibeltekst <i>Andre tekster</i>	Tekstrekka *	Forslag til konkretisering, fokus og symboler. >Breddetiltak Uttheva: Kirkens tro og tradisjon	Utvikling
	Dåps- og misjonsbefalingen	Matt 28, 16-20	Treen I	- Fokus: Dåpen . Identitet som Guds barn. >4-årsbok?	<p>”mysterier» rundt liv/død, graviditet/fødsel er viktige temaer -ivrig etter å lære -4-5 år: verdensmester 6-7 år: - sensitiv (store forandringer/ forventninger)</p> <p>Religiøs utvikling; Fowler</p> <p>0-3 år: -grunnlaget for utviklingen blir lagt: tillit. - traumatiserte barn kan bli hindret i å utvikle tillit og tro - går over til neste stadium når det begynner å snakke</p> <p>3-6 år: -preget av fantasi og egosentrisitet - troen utvikles ved at barnet overfører sine følelser og erfaringer til andre situasjoner og imiterer uttrykkene for tro som det har observert (eks. Bønn, lystenning, nattverden...)</p>
	Pinsedag (ev. 6 år)	Apg 2,1-13	Pidag I,II,III,F Same III	- Fortelling og bilder/film. Sanger. - Fokus; kirkas fødselsdag, usynlig men likevel nær - Symbol: Ildtunge, Ånden som vinden. - Illustrasjon: drage? >6-årsbok?	
	Det dobbelte kjærlighetsbud	Matt 22, 37-40	Same II	- Tekstinnhold, bilder/film og sanger. – Illustrere med bibelhistorier (eks. Den barmhjertige samaritan) og kjente situasjoner. - Fokus; empati. Vår kjærlighet, også omfatte Skaperen, vår Far.	
	Den barmhjertige samaritan	Luk 10,25-37	22sit III,F	- Fortelling, bilder/film eller dramatiserende lek. Sanger. - Fokus; empati, omsorg. Se over.	
	Den gylne regel	Matt 7, 12	6sip II	- Bibelhistorier, andre historier, kjente situasjoner/situasjonsspill - Fortelling/bilder/film/drama, sang - Fokus; empati, omsorg. Se over.	
	Skapelsen	1. Mos 1,1-2,4	Pånatt A, Pidag II, 19sit F, Jonsok III, 3siå I	- Fortelling og bilder/film. - Fokus; Historien; det konkrete, men videre; mangfold av planter, dyr, og mennesker, søsken på samme jord. - Symbol; stjerne (Creator´s Star)	
	Du har skapt meg på skremmende underfullt vis	Salme 139	Minne III	- Knytte til skapelsen av jorda. Sanger. - Fokus: Jeg er skapt av Gud, og fantastisk flott! Fødsel, kroppen. Samarbeide med helsesøster? Skaperverket er i Guds hand; jeg er i Guds hand.	
	Enkens sønn i Nain	Luk 7,11-17	17sit II	- Fortelling, bilder/film. Sanger. - Fokus; døden og håpet. Gi trygghet. Tid til å samtale. Vær obs på forskjeller i utviklingstempo.	
	En far som ventet	Luk 15,11-32	BoB III	- Fortelling og bilder/film/dramatiserende lek. Sanger. - Fokus; å gjøre dårlige valg, «å komme heim» - angre, gjøre opp.	
	Herren er min hyrde	Salme 23	3sipIII	- Illustrere med bibelhistorier (eks. «Sauen som ble funnet») og med bilder/film/sanger. - Fokus: trygghet, Guds omsorg.	
	Den nye himmel og jord	Åp 1,1-2;21,1-5	3siå I	- Illustrer m. bibelhistorier («Enkens sønn i Nain»?) med bilder/film, sanger. - Fokus; døden og håpet. Gi trygghet, tid til samtale.	
7-9 år	Juleevangeliet	Luk 2,1-20 <i>Matt 2, 1-12</i>	Julaft A	- Julespill eller bilder/fortelling/sang. Fokus; velge synsvinkelen til en/fler av rollene i juleevangeliet (vismennene? – kommer til alle folk) Symbol: Stjerne, ev. globus/lysgloben.	Erikssons 8 stadier:

Alder	Tema Utveva: høytider	Bibeltekst <i>Andre tekster</i>	Tekstrekka *	Forslag til konkretisering, fokus og symboler. >Breddetiltak Utveva: Kirkens tro og tradisjon	Utvikling
	Påskefortellingen	Matt 26, 1 - 28, 10	Palm II, Skjær I, Lang I, 1sif III, Pådag II+F	- Påskevandring ev. fortelle. Bilder. Sanger. - Fokus; dagene (hvorfor heter det palmesøndag, skjærtorsdag..?) - Symbol: Palme, brød/vin , kors, sol (dagene). >Tårnagenter?	6-12 år: arbeidslyst/ mindreverdighet
	Kristi Himmelfart	Apg 1, 1-14	KrHi F, I,II,III	- Fortelling, bilder/film. Sanger. Fokus: Løftet om Den Hellige Ånd. Symbol: Hand (Faderens høyre hand)	Utvikling generelt: 7-9 år: - organisere seg selv - sosiale ferdigheter - egen identitet (ofte «merkelapp-preget», mestring viktig) - konkurranse (likemann blir rival) -kjønnsbarrierer (gutte-/jentelus)
	Dåps- og misjonsbefalingen	Matt 28, 16-20	Treen I	- Fortelling, bilder/film. Sanger. Fokus: Misjon , misjonsprosjekt?	
	Pinsedag	Apg 2,1-13	Pidag I,II,III,F Same III	- Fortelling og bilder. Sanger. - Fokus; kirkas fødselsdag, usynlig men likevel nær - Symbol: Ildtunge. - Illustr; drage (Ånden og vinden)? >Tårnagenter?	
	Skapelsen	1. Mos 1,1-2,4	Pånatt A, Pidag II, 19sit F, Jonsok III, 3sif I	- Fortelling og bilder. Sanger. - Fokus; historien; det konkrete utdypes, skapt i Guds bilde, menneskets ansvar for jorda og hverandre. Symbol; jordkloden, bruke lysgloben?	10-12 år: -kritisk tenkning -opptatt av verden rundt - finne ut av ting, resonere, noen kan takle abstrakt tenkning - mer kompliserte forhold til jamaaldringer (særlig jenter) -venners regler viktigere - beg. uavhengighet og nysgjerrighet på voksenlivet (start på pubertet, særlig jenter) - mestring i aktiviteter gir selvtilitt
	Du har skapt meg på skremmende underfullt vis	Salme 139	Minne III	- Dialog. - Fokus: Jeg er skapt av Gud, i hans bilde; identitet, evner, muligheter og normer. Undring; sett av Gud hele livet. Guds plan (mening) og omsorg for livet. Sanger.	
	Hva er da et menneske?	Salme 8	7sit III	- Dialog. - Fokus: Jeg, skapt av Gud, en liten del av Guds store skaperverk. Samtidig satt høyt av Gud. Undring; skaperverkets mikro og makro. Bilder og illustrasjoner. Sanger.	
	Syndefallet	1. Mos 3,1-24	23sit F	- Fortelling og bilder. Sanger. - Fokus; det ondes opphav. - Symbol: Slangen.	
	Herrens bønn Vår Far /Fader vår	Matt 6,6-13	6sip III	- Lese teksten. - Fokus; bønn . Hva er det å be, hvordan be, hva kan vi be om? Lære å bruke lysgloben til bønn?	
	Budene	2 Mos 19,20; 20, 1-20 (20, 13-17)	11sit II	-5., 6., 7., 9. og 10. bud. - Kjente situasjoner, situasjonsspill? - Fokus; Budene er gode levereregler for oss selv og vår neste.	Religiøs utvikling; Fowler 7-12 år: -tenker mer logisk og ser sammenheng mellom årsak og virkning - stor interesse for myter og fortellinger, og søker
	Guds rike er som sennepsfrøet	Mark 4,30-34	Såm II	- Fortell liknelsen. Bilder, sanger. Vise frø, plante. - Symbol: liturgisk farge, grønn.	

Alder	Tema Uttheva: høytider	Bibeltekst <i>Andre tekster</i>	Tekstrekka *	Forslag til konkretisering, fokus og symboler. >Breddetiltak Uttheva: Kirkens tro og tradisjon	Utvikling
10-12 år	Juleevangeliet	Luk 2,1-20	Julaft A	Julevandring? Bilde/Fortelling. Fokus; velge synsvinkelen til en/fler av rollene i juleevangeliet (gjeterne? - kommer til dem som blir sett ned på). Kulturell og historisk bakgrunn. Symbol: Engel, hjerte, (noe som symboliserer det å være utenfor?) 2. trosartikkel	forklaringer - fortsatt tendens til å tolke det de hører bokstavelig - imiterer ikke lenger, men identifiserer seg med andres tro eller tar avstand fra den - tvil
	Guds barn	Joh 1,9-12	Lysm I	- Knytte opp mot juleevangeliet. Bruke lyset som bilde, ev. kombinert med julekrybba. - Fokus: Hvorfor Gud sendte sin sønn. >Lys Våken (advent)?	
	Påskefortellingen	Matt 26, 1 - 28, 10	Palm II, Skjær I, Lang I, 1sif III, Pådag II,F	- Påskevandring /fortelle. Synsvinkelen til personer (Tomas-tvil/tro). Kulturell og historisk bakgrunn. Bilder/film. Sanger. Symbol: Spikrer/nagler, sårmerker. 2. trosartikkel	
	Jesus og Tomas	Joh 20,24-29	2sip III,F	Se over.	
	Såret for våre overtredelser	Jes 52,13-53,5	Fastel II,III, 18sit I	- Stedfortredende død. Illustrer med historia om Maximilian Kolbe? - Symbol: Pelikanen.	
	Kristi Himmelfart	Apg 1, 1-14 <i>Joh 16, 7</i>	KrHi I,II,III,F	- Fortelling og bilder/film. Sanger. - Fokus: Hvorfor Kristi himmelfart? Symbol: tallet 40 (prøvetid, forberedelsestid). 2. trosartikkel	
	Dåps- og misjonsbefalingen	Matt 28, 16-20	Treen I	- Fortelling/tekst og bilder/film. Sanger. - Fokus: Jesus med alle dager v. 20. Ta tvil på alvor; noen tvilte v. 17 Dialog.	
	Pinsedag	Apg 2,1-13	Pidag I,II,III,F Same III	- Fortelling/tekst og bilder/film. Sanger. - Fokus: usynlig men likevel nær. Ånden skaper troen i oss. - Symbol; duen, tallet 50 (pentekoste). -3. trosartikkel	
	Åndens frukt	Gal 5,16-26 (22-23)	19sit I	- Fokus: Det vi gjør <i>skaper</i> noe; godt el. dårlig. Ånden skaper det gode i oss. - Bruke forskjellig frukt; forskjellig smak, næringsinnhold...	
	Skapelsen	1. Mos 1,1-2,4	Pånatt A, Pidag II, 19sit F, Jonsok III, 3siå I	- Fortelling, bilder og sanger. - Fokus; a)historien, menneskets ansvar for jorda, miljøvern b) jeg er skapt av Gud c) skapelse og utviklingslære. Dialog. - Symbol: Guds hånd -1. trosartikkel.	
Du har skapt meg på skremmende underfullt vis	Salme 139	Minne III	- Fokus: Jeg er skapt av Gud, i hans bilde, med muligheter og ansvar i møte med det gode og det onde i livet. Dialog.		
Syndefallet	1. Mos 3,1-24	23sit F 2SIF ii	- Fortelling og bilder. Sanger. - Fokus; det onde ødelegger Guds skaperverk. Gud lager en redningsplan – Dialog - Symbol: sverdet og korset		

Alder	Tema Uttheva: høytider	Bibeltekst <i>Andre tekster</i>	Tekstrekka *	Forslag til konkretisering, fokus og symboler. >Breddetiltak Uttheva: Kirkens tro og tradisjon	Utvikling
	Budene	2 Mos 19,20; 20, 1-20 (20, 1-11)	11sit II	1., 2. og 3. bud. - Fokus: Budene er gode leveregler i forholdet vårt til Gud. Guds hellighet. Dialog. Symbol; tallet 10 (det fullstendige)	
	Samuel i tempelet	1 Sam 3	19sit III Ref F	- Fortelling og bilder. Sanger. Fokus: Gud har noe å si oss; å kjenne Guds stemme. Du kan være medarbeider i kirka .	
	Gud kaller Moses	2 Mos 2,23- 3,15; 4,10-16	9sit F 1mai III	Fortelling og bilder. Sanger. Gud gir oss ikke større oppgaver enn vi kan klare. Han hjelper oss når det er vanskelig.	
	Jesus som 12-åring i tempelet	Luk 2,41-52	KrÅp II 3sia F	- Fortelling og bilder. Sanger. Fokus: Jesu barndom; Guds Sønn. Å høre til i Guds hus. Kirka ; et hjem for oss.	
	Jesus hos Marta og Maria	Luk 10,38-42	15sit II, F	- Fortelling og bilder. Sanger. Fokus: Å være og å gjøre.	
	Tolleren og fariseeren	Luk 18,9-14	BoB II	- Fortelling og bilder. Sanger. Fokus: Å komme til Gud som den jeg er; ærlighet. Ikke se ned på andre, men se dem som Gud ser dem.	
	Jesus er veien, sannheten og livet	Joh 14,6	2sia I, F 4sip III	- Bibeltekst, bilder, sanger - Fokus: Jesus, vår vei til Gud. Hvorfor bare Jesus? Tvil/tro. Dialog	
	Den lille bibel	Joh 3,16	4sit II, Sfpi II	- Bibeltekst, bilder, sanger - Fokus: Guds kjærlighet, tro, frelse. Bibelen > Bibelutdeling og -kurs?	
	Av nåde er dere frelst	Ef 2,1-10 (8-10)	4sit II	- Fokus: Frelse. Nåde/gjerninger. Illustr: Gave. Tema; «Å skryte av seg selv»?	
13-15 år	Juleevangeliet	Luk 2,1-20	Julaft A	- Julevandring? Bilde/fortelling/film, sanger. - Fokus; synsvinkelen til en/fler av rollene i juleevangeliet. (eks. Maria, 15 år? Kommer til tenåringen) Kulturell/historisk bakgrunn. Symbol: Hjerter, liturgisk farge; hvit. El. julekrybbas el. juletreets symboler Lære 2. trosartikkel (konf).	Erikssons 8 stadier: Ungdomstid: Identitet/ rolleforvirring Utvikling generelt: 13-15 år: -identitetskrise -selvopptatt - venner viktig; begge kjønn, kjæresten -systematisk/ abstrakt tenkning, resonere/ vurdere, tenke hypotetisk -
	Påskefortellingen	Matt 26, 1 - 28, 10	Palm II, Skjær I, Lang I, 1sif III, Pådag II + F	- Påskevandring (ev. bidra til vandring for yngre aldersgrupper)/Fortelle, bilde/film, sanger. - Fokus: Synsvinkelen til personer (Peter-Judas? -å svikte/forråde - tilgivelse). Kulturell/historisk bakgrunn. Bilde/film/sang. Symbol: Hane, sølvpenner, liturgisk farge, lilla. Lære 2. trosartikkel (konfirmanter).	
	Såret for våre overtredelser	Jes 52,13-53,5	Fastel II,III, 18sit I	- Bibeltekst, sanger. – Fokus: Stedfortredende død. Lidelsens problem? Nattverden . Symbol: Tornekronen.	

Alder	Tema Uttheva: høytider	Bibeltekst <i>Andre tekster</i>	Tekstrekka *	Forslag til konkretisering, fokus og symboler. >Breddetiltak Uttheva: Kirkens tro og tradisjon	Utvikling
	Dåps- og misjonsbefalingen	Matt 28, 16-20	Treen I	- Lære befalingen . - Fokus: Linjen; dåp og konfirmasjon , identitet som Guds barn, misjonsansvaret. Misjonsprosjekt (s. m. 7-9-åringene)?	<p>personlig moral (egne valg) - frigjøring (reforhandling av tidligere roller) - se at dagens valg/handlinger får følger for framtida - sette personlige mål for framtida - forutse konsekvenser av alternativer</p> <p>16-18 år: - går mot uavhengighet - bekymring for framtida - utvikler videre abstrakte evner - større kapasitet til målsetting og viktige valg - evne til å inngå kompromiss - eksperimenterer og tar risiko - selvopptatt</p> <p>Religiøs utvikling; Fowler 13 år - ung voksen: - sliter med identitet - kjemper med synspunkter og følelser, og prøver å samle dem i en enhetlig tro - opptatte av hva andre synes og mener; troen er på vei til å bli slik andre forventer - tenkningen er abstrakt, og troen begynner å bli personlig - blir ungdommen sviktet, kan det få følger for utviklingen videre (hos mange stopper trosutviklingen her)</p>
	Kristi Himmelfart	Apg 1, 1-14	KrHi F, I,II,II	- Fortelling/bibeltekst. Sanger. - Fokus: usynlig men likevel nær, trygghet. - Symbol: Hand fra sky. - Lære 2. trosartikkel (konf).	
	Talsmannen	Joh 14,16-18	Pidag II	- Bibeltekst. Sang. - Fokus; Den hellige Ånd, hos oss og i oss. Tema; «Ikke foreldreløs.»?	
	Pinsedag	Apg 2,1-13	Pidag I,II,III,F Same III	- Fortelling/bibeltekst. - Fokus; Ånden; usynlig og nær, skaper det gode og troen i oss. (oppsummering). - Symbol; trekant (treenigheten), liturgisk farge; rød - Lære 3. trosartikkel (konfirmanter).	
	Åndens frukt	Gal 5,16-26 (22-23)	19sit I	Se over og 10-12 år.	
	Skapelsen	1. Mos 1,1-2,4	Pånatt A, Pidag II, 19sit F, Jonsok III, 3sia I	- Fortelling og bilder. Sanger. - Fokus; a) skapelseshistorien, menneskets ansvar for jorda, miljøvern b) jeg er skapt av Gud. - Symbol; jordkloden i Guds hånd., liturgisk farge; grønn. - Lære 1. trosartikkel (konf).	
	Du har skapt meg på skremmende underfullt vis	Salme 139	Minne III	- Dialog. - Fokus: Jeg er skapt av Gud, i hans bilde; identitet, evner, muligheter og normer. Muligheter og ansvar i møte med det gode og det onde i livet.	
	Syndefallet	1. Mos 3,1-24	23sit F 2SIF ii	- Fortelling og bilder. Sanger. - Fokus; «den onde arven». Behov for frelse/redning. - Symbol: torner, liturgisk farge; lilla	
	De ti bud	2 Mos 19,20; 20,1-20	11sit II	- Alle 10. - Fokus: Hva er det å drepe, stjele, lyve...? Jesu innskjerping av budene. Vårt ansvar for oss selv og vår neste. Lære budene (konf).	
	Sosial rettferdighet	Amos 5,7-15	Rettf II	- Dialog. Fokus: Hvem er «stormennene» i vårt samfunn? Å ta ansvar (konkret). «Noen må våke i verdens natt»	
	Bergprekenen	Luk 6,20-49	AH III, 1mai I, 9sit III	- Dialog. Fokus: Salig? (fattig, sulten, sørgende, utstøtte) Ve? (rike...) Knyttes til KN-aksjon?	
	Jesus og den rike unge mannen	Luk 18,18-30	13sit F	- Dialog. Fokus: Skatten i himmelen, Guds rike, evig liv? Meg og den rike unge mannen; likheter/forskjeller? Kamelen og nåløyet?	
	Gled dere!	Fil 4,4-8	4sia II Same II	- Bibeltekst, sanger. - Fokus: Gleden i Herren, bekymring og bønn , Guds fred.	
	Guds kjærlighet	1 Joh 4,7-11	7sit I	- Bibeltekst, sanger. - Fokus; Kjærligheten kommer fra Gud. Typer kjærlighet: Guds kjærlighet (agape), vår kjærlighet til Gud og til medmennesker. (ev. knytte til samlivstema; eros) - Symbol; hjerte	

Alder	Tema Utneva: høytider	Bibeltekst <i>Andre tekster</i>	Tekstrekka *	Forslag til konkretisering, fokus og symboler. >Breddetiltak Utneva: Kirkens tro og tradisjon	Utvikling
	Kjærlighetens høysang	1 Kor 13	BoB III 10sit II	- Bibeltekst, sanger. - Fokus; tro, håp, kjærlighet. Kjærlighetens vesen. - Symbol: kors/anker/hjerte	Ung voksen: -troen blir selvstendig - har troen fått utviklet seg, vektlegges fornuft, kritisk vurdering av autoriteter og selvrefleksjon -troen så sterk at den kan tåle gruppepress. Erikssons 8 stadier: Ung voksen: Intimitet/ isolasjon
	Tilgi meg Gud	Salme 51	–	- Bibeltekst, sanger. - Fokus; Guds hellighet og menneskets behov for tilgivelse. Hva tilgivelse er og ikke er. Forsoning. - Symbol; liturgisk farge; lilla.	
	Bønn, klage og tillit	Salme 71	–	- Bibeltekst, sanger. - Fokus; «Vær ikke langt borte..» bønn og tillit. Klagens plass i livet og i Bibelen.	
	Guds løfte til Abraham <i>Velsignelsen</i>	1 Mos 12,1-3 4. Mos 6, 22-27	Apost I, Olsok F <i>Nydag I</i>	- Fortelling/bibeltekst, sanger. - Fokus; kall og velsignelse.	
16-18 år	Juleevangeliet	Luk 2,1-20 <i>Joh1,1-18 (1-12)</i> <i>Matt 2, 1-12</i>	Julaft A	- Fortelling /bibeltekst, bilder/film, sang. - Fokus; Jesus, Guds sønn, verdens frelser - kommer til meg og alle folk. El. Ordet ble menneske (Joh 1) Symbol: julekrybbas eller juletreets symboler. 2. trosartikkel.	
	Guds løfte til David og hans ætt	2 Sam 7,1-17	–	- Fortelling/bibeltekst, sanger. –Fokus; løfte til Davids slekt; konger til evig tid – Jesus; Davids sønn. Symbol; krone.	
	Påskefortellingen	Matt 26, 1 - 28, 10	Palm II, Skjær I, Lang I, 1sif III, Pådag II + F	- Påskevandring (ev. å bidra til vandring for yngre aldersgrupper). Påskemåltid? Sammenhengende lesing av lidelses- og oppstandelseshistorie. Kulturell og historisk bakgrunn. Symbol: Lam/lam m. kors/lam m. seiersfane. 2. trosartikkel.	
	Såret for våre overtredelser	Jes 52,13-53,5	Fastel II,III, 18sit I	- Bibeltekst, sanger. - Fokus: Stedfortredende død. Helbredelse?	
	Den store soningsdagen	3 Mos 16	–	- Bibeltekst, sanger. - Fokus: sonoffer i GT og NT. Jesus som Guds lam. - Symbol: Lammet/lammet med kors.	
	Dåps- og misjonsbefalingen	Matt 28, 16-20	Treen I	- Bibeltekst, sanger. - Fokus: Å være disippel; Kall til tjeneste og løfte om Jesu nærvær. Mine oppgaver?	
	Kristi Himmelfart	Apg 1, 1-14 <i>(Joh 16, 7)</i>	KrHi F, I, II, III	- Fortelling/bibeltekst, film. Sanger. Fokus: Løftet om Jesu gjenkomst. <i>El. hvorfor Kristi himmelfart.</i> Symbol: Ørn i flukt - 2. trosartikkel	
	Talsmannen	Joh 14,16-18 <i>14, 26/15, 26/16,8</i>	Pidag II	- Bibeltekst. Sang. - Fokus; Den hellige Ånd, talsmannen; trøster, hjelper, formaner, advokat.	
	Pinsedag	Apg 2,1-13	Pidag I,II,III,F	- Fortelling/bibeltekst. - Fokus; fylt av Den hellige ånd..? v. - Symbol;	

Alder	Tema Utneva: høytider	Bibeltekst <i>Andre tekster</i>	Tekstrekka *	Forslag til konkretisering, fokus og symboler. >Breddetiltak Utneva: Kirkens tro og tradisjon	Utvikling
			Same III	liljen. - 3. trosartikkel	
	Livet i Ånden (Åndens frukt)	Gal 5,16-26	19sit I	- Bibeltekst. Sang. –Fokus; Striden mellom Ånden og ”kjøttet”: forskjellige frukter. Bruke gode og dårlige frukter som konkretisering?	
	Skapelse	1. Mos 1,1-2,4 -1. Mos 2,4-25 -Åp 22,1-5	Pånatt A, Pidag II, 19sit F, Jonsok III, 3siå I -Same F -Lysm III	- Fortelling/bibeltekst og bilder. <u>Ute-tema?</u> Sanger. - Fokus; skapelse og nyskapelse. - Symbol; Alfa og Omega, Livets tre. - 1. trosartikkel.	
	Den nye himmel og jord	Åp 1,1-2;21,1-5	AH F 3siå I	Se over. - Symbol; tallet 12 (den nye jord)	
	Syndefall	1. Mos 3,1-24	23sit F 2SIF ii	- Fortelling/bibeltekst. Sanger. - Fokus; «Har Gud virkelig sagt?» Fristelsen. «La oss ikke komme i fristelse.» (Vår Far) Å kjempe mot det onde. Symbol; kunnskapens tre, frukten	
	Fred med Gud, rettferdiggjort av tro	Rom 5,1-11	Pidag III Minne I	- Bibeltekst. Sang. - Fokus; Jesus, vår rettferdighet (tilregna), forsoning.	
	Herren er vår Gud	5 Mos 6,4-9	Såm III Treen I	- Bibeltekst. Sang. - Fokus; trobekjennelser , bare en Gud! Å bekjenne med livet, og om nødvendig med ord.	
	Møte med Den hellige	Jes 6,1-8	Treen III 11sit F	- Bibeltekst. Sang. - Fokus: Gud kaller Jesaja; ”Hvem skal jeg sende, og hvem vil gå for oss?” Mitt svar på Guds kall?	
	Lovsyng Gud!	Salme 150	–	- Bibeltekst. <u>Sang!</u> - Fokus: Lovsang; hvorfor og hvordan? Synge forskjellige typer lovsang (flere gloria, andre lovsangsvers..). Ha med organist/band?!	

Forslag til bruk av tekster til sammenhengende lesing:

			Utferden fra Egypt,	10-12 år	Kombinert med film og ”de 10 bud».
Evangeliet etter Markus,	13-15-åringar	I konfirmantåret.	Ruts bok,	13-15 år	Dialog/undervisning i grupper.
Paulus brev til filipperne,	16-18 år	Dialog/undervisning i grupper.	Jona	10-12 år	Kombinert med film
Paulus brev til efeserne,	16-18 år	Dialog/undervisning i grupper.			

Tips til konkretisering (for barn (opp til ungdomsskolealder):

Motto for innsamling av ideer til konkretisering: Stjel som ravner, og del raust med andre som driver med trosopplæring!

Søndagsskolen Norge (SN, tidligere Norsk søndagsskoleforbund), har gode bilder (plansjer og digitalt) til bruk i trosopplæringa. Man kan også lage lysbildeserier ved å skanne bilder fra bøker, men da må man være nøye med å følge regler om opphavsrett. Sjekk fellesrådets avtale med Kopinor. SN har også opplegg for de forskjellige aldersgruppene, som kan være en god investering. Til hjelp til sangvalg, anbefales Barnesalmeboka, med notebok og cd. IKO's cd-er for høytidene er også gode: Gloria (jul), Lucia, Hosianna (påske), Halleluja (pinse). Til disse finnes det et notehefte med tips til hvordan sangene kan brukes.

Sanger:

Barnesalmeboka, IKO 1999, ISBN: 9788254306048 (for barn 6 år - ungdom)

Barnesalmeboka - spillebok, Verbum 2005, ISBN: 9788254309841

Barnesalmeboka – cd,

Nettsider:

Dnk: <http://www.kirken.no>

Barn og Tro: <https://www.barnogtro.no/>

IKO: <http://www.iko.no>

Søndagsskolen Norge: <http://www.nssf.no>

Anbefalt litteratur:

Utviklingspsykologi, religionspsykologi og -pedagogikk

Asheim/Mogstad: *Religionspedagogikk. Tolkning, undervisning og oppdragelse*, Universitetsforlaget 1996, ISBN 9788200025412 (8200025411)

Askland/Sataøen: *Utviklingspsykologiske perspektiver på barns oppvekst*, Gyldendal akademisk 2009, ISBN 9788205386877 (8205386870)

Evenshaug/Hallen: *Barne- og ungdomspsykologi*, Gyldendal akademisk 2000, ISBN 9788241710988

Evenshaug/Hallen: *Barnet og religionen. Barnets psykologiske forutsetninger for religion*, Universitetsforlaget 1989, ISBN 9788200028109 (8200028100)

Fougner, Jorun: *Gud i barnehagen. Om barn, religion og etikk*, Tano Aschehoug 1999, ISBN 9788251833301 (8251833302)

Hansen, Bjørn (red): *Møtepunkt - en samtale med Gud. Bønnebok for ungdom*, KABB og Trosopplæringsreformen DNK 2010

Trosopplæring

Sagberg, Sturla (red): *Barnet i trosopplæringen*, IKO 2008, ISBN 9788271128654

Torgauten, Tor Ivar: *Kirkeårets fortellingstekster 1. Trosformidling for alle ved hjelp av fortellingstekstene fra advent til påsketiden*, IKO 2011, ISBN 9788282490481

Kirkeårets fortellingstekster 2. Fra Kristi himmelfartsdag til siste søndag i kirkeåret, IKO 2012, ISBN 9788282490672

Artikler om trosopplæring, IKO.no

05.okt. 2007: Unge frivillige medarbeidere i menighetene (Geir Hegerstrøm, IKO i avisen Dagen)

Prismet nr.3 2007:

Det myndige barnet: Om å myndiggjøre barnet og møte det som subjekt